

§ 1 Särskild debatt om utbetalning av krisstöd till företag

*Särskild debatt om
utbetalning av krisstöd
till företag*

Anf. 1 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att Moderaterna påkallade den här debatten utifrån de stora problem vi har sett med korttidspermitteringsstödet. Regeringen har misslyckats med att se till att de företag som behöver de här stöden får dem inom rimlig tid. Det riskerar jobb, och det riskerar företag.

Regeringen har också misslyckats, fru talman, med att hålla kriminella borta från skattebetalarnas pengar. Kriminella har kunnat ta dessa pengar, som var avsedda för att rädda krisande företag och därmed rädda jobben i de företagen.

Vi från Moderaterna har tagit fram ett förslag för att både åtgärda problemen med utbetalningarna av krisstöden och få till hårdare straff, en särskild straffbestämmelse, för det som är de kriminellas möjlighet att komma åt dessa stöd. Regeringen vill göra något åt detta men motsätter sig straffskärpningar.

Med det hoppas jag att vi får en bra debatt om krisstöden i dag.

Anf. 2 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det är nu drygt ett år sedan vi gick in i den värsta, den längsta och den djupaste kris som vi upplevt efter andra världskriget. I mars förra året slog pandemin till med väldigt stor kraft. Människoliv gick förspilda. Smittan härjade och fortsätter att härja. Parallellt med detta fick vi också en mycket stor ekonomisk kris, såväl i vårt land som över hela världen.

Detta slår naturligtvis dubbelt hårt mot just Sverige, som är ett öppet och exportberoende land. För många företag tog det totalstopp från en dag till en annan.

Jag minns, fru talman, att jag pratade med vd:n för ett av våra större företag på måndagen. Han meddelade då att de skulle försöka hålla öppet. De hade problem med leveranser av insatsvaror från andra länder, framför allt i Asien, men de försökte lösa dem. På torsdagen ringde han mig och sa: Vi kommer att stänga i morgon – totalstänga. Nu har Frankrike och Belgien bestämt sig för lockdowns, och då får vi inte ut insatsvaror därifrån.

Tiotusentals människor fick besked om att de inte behövde komma till jobbet dagen efter. Dessutom uppstod en stor osäkerhet, fru talman, om hur länge detta skulle vara och om det till och med skulle kunna bli permanent, något som vi såg vid finanskrisen för väldigt många inom industrin.

Det här känner vi nu till, fru talman – både hastigheten och kraften som pandemin slog till med.

Regeringen svarade snabbt, fru talman, med att införa en rad helt nya stöd i vårt land, stöd som hade som syfte att mildra effekterna för företagande och jobb i vårt land. Vi införde väldigt snabbt permitteringsstöd, omställningsstöd och omsättningsstöd. Vi sänkte arbetsgivaravgifter. Vi hjälpte till med sjuklönen. Vi införde hyresstöd och därutöver, fru talman, också anstånd och krediter på hundratals miljarder.

Till dags dato, fru talman, är den sammanlagda summan av direkta stöd från skattebetalarna till våra företag för att övervintra den här situationen – och då pratar vi utbetalningar – närmare 100 miljarder kronor. Det är naturligtvis oerhörda summor, men vi gör det för att vi behöver stå tillsammans. Vi gör det för att vi verkligen behöver övervintra och, nu när vaccinationen är igång, förhoppningsvis komma tillbaka till ett nytt normaläge.

Fru talman! När man hanterar så oerhört mycket av skattebetalarnas pengar är det också väldigt viktigt att man gör det noggrant. Mot bakgrund av det, både behovet av att göra detta snabbt och att det handlar om så oerhört mycket pengar, bad vi förre rikspolischefen Stefan Strömberg att utreda riskerna i systemen. Han kom tillbaka med en rapport under sommaren, och den rapporten omsatte vi ganska raskt för att försöka minimera riskerna.

Fru talman! Resultatet av de här stöden är hitintills att vi har färre konkurser 2020 än 2019, vilket naturligtvis är oerhört glädjande, och färre konkurser första kvartalet 2021 än första kvartalet 2020. De här stöden har alltså visat sig vara effektiva, och vi kommer att fortsätta så länge de behövs.

Anf. 3 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Låt mig påminna dem som lyssnar på debatten om att en lång rad av de stöd som näringsministern räknar upp är stöd som bland annat Moderaterna har varit drivande i att ta fram och riksdagen har sagt åt regeringen att genomföra. Ibland låter det nästan som att regeringen har gjort detta själv. Vi kunde ju önska att så var fallet, men så är det inte.

Näringsministern har under den här krisen mest ägnat sig åt att skönmåla den allvarliga situationen för företagarna. I upprepade debatter i denna kammare har näringsministern varit här och berättat att det inte finns några problem med krisstöden. Jag hade en sådan debatt med näringsministern så sent som innan jul, då näringsministern konstaterade att det i princip inte finns några problem och att utbetalningarna av korttidspermitteringsstödet sker väldigt snabbt.

Till slut kom programmet *Uppdrag granskning* och kunde visa det fullständiga haveriet som korttidspermitteringsstödet faktiskt har inneburit. Det haveriet är så stort att när finansutskottet i veckan träffade näringslivsorganisationerna, fru talman, var det en som gick så långt att han sa: Hade vi bara vetat hur dåligt det här skulle bli hade vi aldrig rekommenderat våra

företag att söka de här stöden. Då hade det varit bättre att man hade sagt upp personalen och försökt överleva.

Det som har hänt, fru talman, är att tusentals företag har hamnat i ett limbo. Man har lånat pengar – först på skattekontot, sedan av vänner, bekanta och släktingar. På alla ställen man kunnat har man lånat pengar. Och regeringen har sagt: Pengarna kommer. Låna så att ni klarar er fram till att stöden kommer! Det går tre månader, det går fyra månader, det går fem månader och i värsta fall – vi har träffat företagare som har väntat så länge – går det upp till åtta månader att få ärendet handlagt. Under den tiden har man betalat ut löner till de anställda i företagen.

Det som händer för en del företag, fru talman, är att man hamnar på obestånd när man inte längre kan låna pengar. Då blir man retroaktivt inte längre berättigad till de här krisstöden. Gång på gång hamnar företag i kläm, vilket gör att anställda förlorar sin försörjning och sitt jobb. Det är näringsministern ansvarig för, fru talman. Det har faktiskt gått så långt att vår näringsminister har blivit KU-anmäld, inte för det han har gjort, vilket är det vanliga, utan för det han *inte* har gjort under krisen med de här krisstöden.

Vi måste få snabbare utbetalningar av krisstöden. Det har Moderaterna nu lagt fram förslag om. Vi måste också hindra de kriminella från att komma åt de här pengarna. Vad än näringsministern säger har man motsatt sig en särskild straffbestämmelse som regeringens egen utredare har konstaterat behövs. Man har motsatt sig det vi Moderater har sagt om att vi behöver höja straffen kraftigt för den som fuskar med de här stöden. I Danmark fyrdubblade man straffen. Den första som dömdes gjorde det i augusti förra året – det var en kriminell som försökte komma åt stöden – och fick ett och ett halvt års fängelse.

Det finns mer att göra, fru talman.

Anf. 4 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Tack, Edward Riedl och den moderata riksdagsgruppen, för att ni har påkallat den här debatten som är mycket viktig!

Fru talman! År 2008 slogs Sverige av en finanskris. Jag jobbade då i bemanningsbranschen, och vi hade precis startat en filial för ett Stockholmsbaserat bolag. Det var en tuff tid. Man kan säga att pannkakan gick ned innan solen hann gå upp. Det blev ingen direkt framgångssaga, eftersom konsulter är det första man gör sig av med när man går in i en tuff tid.

År 2020 gick vi in i en ny kris – en kris med en helt annan karaktär än den vi såg 2008, mycket på grund av de statliga restriktioner som den här krisen är förbunden med. I går kom Skop med en rapport där man har frågat företagare hur de har upplevt stödpaketet under pandemin. Cirka hälften menar att det är för komplicerat att söka stöden, och ungefär hälften menar att reglerna är otydliga och svårbedömda. Det säger ganska mycket om stödåtgärderna.

Marknaden är ryckig och oförutsägbar under en pandemi. Då är det extra viktigt att regeringen inte också är ryckig och oförutsägbar, för då blir det dubbelt så ansträngt för företagen, av naturliga skäl. Det är effekterna av det som vi ser mycket av i dag.

Prot. 2020/21:117

30 april

-----

*Särskild debatt om
utbetalning av krisstöd
till företag*

Stöden har i princip ändrats från månad till månad. Ett exempel är regeringens krav på omsättningstapp för att kunna ta del av omställningsstödet. Häng med nu: Det började på 30 procent för att sedan gå till 40 procent för att sedan gå till 50 procent för att sedan gå tillbaka till 40 procent och till slut landa på 30 procent.

Permitteringsstöden har också varit ryckiga och gått från 60 procent till 80 procent till 60 procent och nu tillbaka till 80 procent. Hur ska ett litet företag som ägnar hela sin vakna tid åt att försöka rädda sin verksamhet kunna hänga med i den här sifferbingon?

I det senaste omställningsstödet är förutsättningarna till och med förändrade på ett sådant sätt att de företag som faktiskt har gjort allting rätt inte kan ta del av stöden. Precis som Edward nämnde har man tagit lån för att klara likviditeten. Detta visar på en brist på förståelse för företagens vardag.

Under den här krisen är marknaden otroligt oförutsägbar för näringslivet. Man vet inte hur efterfrågan blir på produkter och tjänster, och det är svårt att veta hur mycket man ska spendera på leverantörskostnader, för att ta ett exempel.

I en kris behövs ett ledarskap som är den stabila punkten när pandemin och omvärlden är svåra att förutspå. Är det rimligt att företag som har ett skriande behov av stöd får vänta i åtta månader på att få ut sina pengar? Sverigedemokraterna tycker inte det, för då är det inte längre ett krisstöd. För Sverigedemokraterna är småföretagarna den nya arbetarklassen. De bidrar stort till samhället varje dag och förtjänar den trygghet som de ska ha.

Anf. 5 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Även jag vill å Centerpartiets vägnar tacka för initiativet till debatten. Det är ett viktigt ämne vi debatterar. Vi tycker att det är så pass viktigt att vi föreslog exakt en sådan här debatt redan i februari. Nu kom den dock på plats – bättre sent än aldrig.

Vi är nu ungefär ett år in i coronahanteringen och pandemins mer akuta skeenden. Det har varit full aktivitet i denna kammare sedan dess. Vi har slagit nytt rekord när det gäller både antal och omfattning av extra ändringsbudgetar för att försöka säkra centrala samhällsfunktioner och inte minst jobb och företag.

Centerpartiet har i såväl svensk politik som i den här frågan något av en mittenposition. Vi har, som en del av januarisamarbetet, drivit på och förhandlat hårt för att få stödpaket på plats och för att de ska komma så tidigt som möjligt, vara så väl utformade som möjligt och vara så kraftfulla som möjligt för att rädda så många jobb och företag som möjligt. Vi är stolta över det arbetet och kommer att fortsätta driva på så länge det arbetet behöver göras.

Vi är dock också kritiska mot de saker som inte har fungerat. Även om det inte finns någonting som slår den frustration som den företagare känner som håller på att tappa sitt livsverk kan jag meddela att när man politiskt har jobbat hårt för att ett stödpaket eller ett stödsystem ska komma på plats känner man en viss frustration när det sedan hanteras på ett bristfälligt sätt av regeringen eller av de myndigheter som lyder under regeringen.

Det har varit problem med alldeles för långa utbetalningstider. Det har varit problem för att olika stödsystem krockar. Det var väl givet på förhand att det skulle uppstå problem på grund av hastigheten som de här stödsystemen kom på plats med. Men det var också viktigt att, vilket inte gjordes, hela tiden fråga sig: Behöver justeringar göras – ja eller nej? Om ja, se till att få dem på plats så snabbt som möjligt!

Där har det brustit. Vi har sett problem med långa handläggningstider. Vi har sett problem där små misstag, som deadlines som missats med några timmar, har inneburit att man har tappat ett helt stöd som man annars varit berättigad till. Så får det inte fungera. Det är under all kritik att det har fungerat så. Vi fortsätter att jobba på för att de här problemen ska lösas på allra bästa sätt.

Jag tänker återkomma under debatten om på vilket sätt vi jobbar vidare. Det är bara att konstatera att mycket jobb är gjort, men väldigt mycket finns fortfarande kvar att göra för att lotsa Sverige genom denna mycket djupa och allvarliga coronakris.

Anf. 6 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Vi har haft en tuff period. Det var svårt att ana att pandemin skulle sträcka sig över tid och rum på det här viset. Som parti delar vi och står bakom en del av de krisåtgärder och andra förändringar som regeringen tillsammans med riksdagen har presenterat för att hålla samhället flytande och för att rädda jobb och företag.

För att nämna några saker som Vänsterpartiet har varit med om att driva fram tillsammans med bland annat Moderaterna väljer jag att lyfta fram evenemangsstödet för kultur och idrott.

I går träffade jag Fryshuset för att prata om ungas framtid. De lyfte behovet av det här stödet, då kultur är ett verktyg för aktivitet och jobb bland unga. Många unga får sin första rad i cv:t när de jobbar med att arra en konsert eller ett annat evenemang. Kultur och idrott är glädjen, känslan och framtidstron; det förenar.

Jag väljer att också lyfta upp förändringen i a-kassareglerna för enskilda företagare. Tidigare fick företagare inte på något sätt underhålla till exempel sina hemsidor när de hade a-kassa. Det är orimligt. Enskilda företagare måste kunna hålla informationen på sin hemsida levande och uppdatera informationen för sina kunder. Annars finns det inget företag att driva när de kan återuppta arbetet.

Vi måste fundera på samhället ur ett hållbart perspektiv. Det ska vara socialt hållbart och ett hållbart företagande.

Pengarna behöver användas på ett ansvarsfullt sätt. Trots att vi som parti står bakom flera av krisstöden menar vi att det finns ett systemfel i krisstöden. Vi kan inte tillåta att företag tar emot statligt stöd, ibland i miljardklassen, som sedan går till bonusar. Reglerna för de företag som tagit emot stöd bör stramas upp. Vänsterpartiet föreslår att utdelningsstoppet och bonusförbudet efter stödmånaderna bör sättas till ett år.

De här pengarna, våra gemensamma pengar, ska helt enkelt inte gå till annat än att rädda jobben. Vi har stora behov av att investera i samhället, för att skapa jobb, för att ställa om, för att täcka resursbristerna inom äldreomsorgen och för att stå bättre rustade inför en kris.

Anf. 7 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! För svenska företagare har det senaste året varit ett stålbad som ingen av oss hade kunnat förutse. Vi ska självklart vara ödmjuka; det är lätt att göra misstag när nya och oväntade problem uppstår. Men då är det desto viktigare att de som har makten att göra förändringar verkligen lyssnar och sätter sig in i hur en företagares vardag just nu ser ut.

Häromdagen kunde vi ta del av en företagares dagbok över coronakrånget. Den tar oss med på en resa in i Byråkratisverige som aldrig verkar ta slut. Mycket administration och tid läggs på att försöka göra allt rätt enligt de regler och riktlinjer som finns. Frustrationen är stor över att ansökningarna inte har förenklats och att informationen inte förbättrats tillräckligt under tiden utan snarare tvärtom. Om det vittnar flera branschorganisationer, som Visita, Svensk Handel, Transportföretagen med flera.

Fru talman! Det är inte för skojs skull som jag, vid ett flertal tillfällen det senaste året, har bett Tillväxtverket och Skatteverket komma till näringsutskottet för att ge besked om de långa och utdragna handläggnings-tiderna och redogöra närmare för vad som händer och vad som inte händer. Svaren som givits är att de håller på att rekrytera fler medarbetare och sätta upp nya rutiner och att de är medvetna om problemen. Enligt dem själva har de även fått alla resurser de har bett regeringen om.

Med den informationen i ryggen är det oerhört beklagligt att myndigheterna inte har kunnat lyckas bättre. I den modell för krisstöden som finns i dag behöver det skruvas på några delar. Exempelvis behöver man lyssna in de mest utsatta branscherna och minska glappet mellan dessa och departementen, så att åtgärder kan vidtas. Man behöver behandla företagen med respekt och bekräfta dem med åtminstone ett svar att ansökan är mot-tagen på ett korrekt sätt.

Ett annat exempel är förslaget, som vi kristdemokrater verkar vara en-samma om, om att sänka arbetsgivaravgiften i kontaktnära branscher, som är de mest utsatta. Då behöver inga ansökningar göras, men det skulle hjälpa de mest utsatta, som allt oftare är småföretag, så att tid och resurser kan läggas på annat i stället.

Regeringens egen utredare Stefan Strömberg, som har haft i uppgift att föreslå åtgärder mot coronarelaterad brottslighet, besökte näringsutskottet i veckan. Medskick jag tar med mig från honom är att Tillväxtverket inte borde ha fått uppgiften att hantera korttidsstödet från början och att de borde tillskjutas mer medel och resurser och samtidigt få en bättre ledning.

Jag undrar fortfarande om regeringen inte ser att det finns saker som borde ha kunnat göras annorlunda. Det finns fortfarande en chans att för-bättra, men det måste göras skyndsamt.

Anf. 8 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! Jag vill också tacka för den här viktiga debatten och för initiativet till den.

Coronakrisen har varit en oförutsägbar kris, såklart för sjukvården och samhället i stort men i det här fallet kanske framför allt för vår ekonomi. Det är en kris som har förvärrats, i ekonomiska termer, för många av de företagare som vi pratar om här i dag, just på grund av politiska beslut. Det är därför otroligt viktigt att det kommer stöd från staten och att de fungerar – just för att det har drivits på av politiska beslut.

Liberalerna är stolta över att ha varit motorn i januariavtalet när det gäller att driva på för och driva fram flera av de viktiga stöd som faktiskt har kommit på plats. Jag är också glad över att vi i Sveriges riksdag, i utskottet och i den här kammaren, har haft en bred enighet om stöden och den kraft med vilken stöden har kommit, fru talman. Vi har i många viktiga frågor kunnat sluta upp som en hel riksdag.

Fru talman! Jag och Liberalerna är dock kritiska till regeringens och ansvariga myndigheters hantering i många fall. Vi har gett regeringen det man har bett om när man har behövt vidta olika åtgärder, ge olika extramedel och stöd för att de här stöden ska komma ut ordentligt, för att handläggningstiderna ska kortas och för att byråkratin ska bli smidigare. Det har man fått. Men ändå finns det stora problem. Det är därför vi står här och debatterar i dag.

Fru talman! I ett sådant här exceptionellt läge, när vi gör undantag från alla möjliga regler, alla möjliga saker som vi som samhälle tar för givna, borde det också gå att få byråkratin att rulla lite snabbare. Det borde också gå att korta handläggningstiderna. Det borde också gå att rädda fler företag genom att de stöd som finns betalas ut i tid.

Fru talman! Liberalerna har den här veckan ställt krav på att regeringen ska redovisa en plan för att öppna upp Sverige igen efter krisen. Jag tror att vi behöver ge besked till Sveriges företagare, till dem som ekonomiskt går på knäna, om att stöden ska betalas ut och att det ska gå snabbt. Vi behöver inte mer krångel. Vi behöver inte långa handläggningstider. Vi behöver rädda jobb och företagande.

Jag tror också att vi behöver vara tydliga med att krisen faktiskt har ett slut. Vi behöver hålla ut nu. Men det finns ett slut. Det kommer en gryning, då ekonomins alla hjul återigen kan börja jobba. De beskederna behöver komma från regeringen.

Anf. 9 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! När vi för ett år sedan startade hela arbetet med att bland annat skapa stöd för svenskt näringsliv anade vi inte vad vi gav oss in på. Vi kunde inte då överblicka magnituden av krisen. Men när jag ser tillbaka på det här året blir jag oerhört imponerad, inte minst av att våra myndigheter kunde ställa om otroligt snabbt, öka volymen och ta in helt nya stöd, vilket de inte visste att de skulle få göra.

Flera saker kan nämligen vara sanna samtidigt. Det som sägs här om att många företag har fått vänta för länge på att få sitt stöd stämmer också. Men jag tycker inte att vi ska glömma bort att våra myndigheter, även om de inte lyckats i vartenda fall, har gjort en i stora drag oerhört imponerande insats. De har fått ut mycket stöd och räddat många jobb och många företag.

Det har inte på något sätt varit perfekt. Vi har jobbat medan vi har sprungit för att skapa helt nya stöd. Under ett normalt läge hade vi ägnat flera år åt att väga allt fram och tillbaka för att ta fram system som dessa. Det system som vi redan hade på plats var utformat för industrin och har passat industrin bättre än de mindre företagen i servicesektorn; det stämmer. Om vi kan vi göra saker och ting bättre ska vi göra det.

När vi summerar detta år är jag framför allt imponerad av den resiliens som Sveriges ekonomi har visat liksom av det offentliga Sveriges förmåga att snabbt ställa om till en ny situation och göra sitt bästa för att rädda företag och jobb.

Anf. 10 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! När man hamnar mitt i en sådan kris som vi gjorde blir det naturligtvis så som Karolina Skog tog upp, det vill säga att man springer och jobbar samtidigt. Behovet av hastighet gjorde att vi snabbt behövde få saker på plats. Både Joar Forssell och Emil Källström har all rätt att vara stolta, för tillsammans har vi gjort något unikt.

Även om Moderaterna nu slår sig för bröstet när de befinner sig i opposition är det ett faktum att det vid den senaste krisen – finanskrisen, som även Alexander Christiansson tar upp – inte fanns några sådana stöd. Det fanns inget permitteringsstöd. Trots krav på det från riksdagen vägrade den moderatledda regeringen att införa ett sådant stöd. Resultatet blev att tio-tusentals jobb försvann från Sverige till Belgien, som hade sådana system, och till Tyskland och andra länder.

Vi har nu infört sådana stöd. Det blir dock alltid en balansakt att göra det så snabbt som möjligt när man hamnar i en djup kris, fru talman. Det måste man vara ödmjuk och säga. Jag förstår verkligen de företag som helt plötsligt upplevt hur intäkterna och kunderna försvunnit. För många av dem är situationen i stora drag fortfarande likadan. För besöksnäringen, kultursektorn och resebranschen är läget fortfarande väldigt besvärligt.

Vi har som sagt betalat ut nästan 100 miljarder i direktstöd inom olika system. Men av oss som hanterar skattebetalarnas pengar krävs det att vi hittar en balans. Vi måste ha kontroll så att pengarna inte hamnar hos organiserad brottslighet och luredrejare. Det är mot denna bakgrund som vi undan för undan har skärpt kontrollerna. Anledningen till att det dröjer är ofta att ansökan är inkomplett, och då måste myndigheterna följa upp den. Så ska det vara. Likväl har vi sett exempel på brottslighet. Bara i veckan kunde vi höra om narkotikasmugglare som hade kommit över stöd. Tyvärr kommer vi att få se fler exempel.

Fru talman! När man är medveten om detta blir det väldigt konstigt att höra Moderaterna nu komma med förslag om att vi ska ta bort alla kontroller. Det enda som ska krävas är att du skickar in en inkomplett ansökan och sedan håller dig undan frågor i fyra veckor. Enligt Moderaternas förslag ska du då komma i åtnjutande av miljarder av skattebetalarnas pengar. Det är väldigt märkligt.

Sedan säger de att straffen ska skärpas. För vad? Pengarna kommer ju att vara borta. Tror de att man ska kunna plocka in dem från den organiserade brottsligheten i efterhand? Tjoho! Det kommer inte att ske.

Fru talman! Det är besvärligt, ja. Det kommer det även fortsättningsvis att vara tills vi kan få den öppning som Joar Forssell talar om. Men vi kommer att fortsätta att stå tillsammans, för vi ska tillsammans och på bästa sätt övervintra under den här krisen.

Anf. 11 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Innan jag vänder mig till näringsministern vill jag rikta ett tack till riksdagens övriga partier. Många har varit uppe i talarstolen och berättat att en stor del av de stöd som regeringen nu tar åt sig äran för är

stöd som har tagits fram här i riksdagen. Sedan har regeringen fått i uppdrag att ta fram dem. Det är bra att den som lyssnar får veta det. Ett stort tack till riksdagens samtliga partier för detta!

Centerpartiet begärde en liknande debatt som denna, fru talman. Jag vill bara bekräfta det som Statsrådet Ardan Shekarabi (S). Vi tyckte att det var bra.

Jag hoppas att vi nu kan lösa det problem som vi har framför oss och som regeringen inte vill lösa. Det handlar om problemen med att betala ut stödpengar till företag i akut kris för att rädda jobben. Det går inte att vänta i tre, fyra, fem, sex eller upp till åtta månader på att få ett sådant stöd utbetalat.

Jag förstår för övrigt inte varför regeringen inte vill skärpa straffen. Om man vill komma åt brottsligheten måste man skärpa straffen.

Anf. 12 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Från mars förra året till i år har vi infört ett tiotal stöd. Många myndigheter har dessutom byggt upp verksamheten från noll. Ta Tillväxtverket som exempel! Där jobbade noll personer med dessa frågor i mars förra året. Nu är de över 700, som myndigheten har fått resurser för att kunna anställa. Det här har naturligtvis inneburit att många företag har fått nödvändig hjälp. Det är hjälp som inte fanns när Moderaterna styrde landet. Så är det.

Jag återkommer till min fråga, fru talman. Moderaterna föreslår nu att vi inte ska ha kontroller. Det enda som krävs är att du skickar in en inkomplett handling och sedan håller dig undan i fyra veckor för att få del av skattebetalarnas pengar. Förhoppningsvis går pengarna till hederliga företag som ska ha dem. Men tänk om de hamnar i händerna på organiserad brottslighet! Hur många miljarder av skattebetalarnas pengar är det, enligt Edward Riedl och Moderaterna, rimligt att betala till organiserad brottslighet och luredrejare i den här krisen?

Anf. 13 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Till den som lyssnar vill jag bara beklaga den retorik som kommer från näringsministern. Självfallet föreslår inte Moderaterna att det inte ska förekomma några kontroller. Självfallet ska ansökan vara komplett och så vidare.

Man kan givetvis föra en debatt så här. Men näringsministern har ju blivit KU-anmäld – inte för saker som han har gjort, utan för att han *inte* har gjort sitt jobb. Han har inte säkerställt att de företag som behöver pengarna får dem och på så sätt kan rädda jobben eller att de kriminella inte ska kunna komma åt det här.

Fru talman och ni som lyssnar! Regeringens egen utredare har föreslagit särskilda straffbestämmelser. Detta gör regeringen ingenting åt. Moderaterna föreslår kraftigt skärpta straff för att vi ska få bort de kriminella från stöden. Det är ju i dag problemet finns. Det är med den politik som regeringen bedriver som de kriminella kommer åt pengarna. Vi vill tillsammans med riksdagens andra partier lösa detta, fru talman.

Anf. 14 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Det absolut bästa är att ha kontroller så att organiserad brottslighet varken ställer sig i kö eller får ta del av detta. Likväl kommer

en och annan att slinka igenom. Då ska de naturligtvis lagföras. Vi ser väldigt allvarligt på sådan brottslighet.

Edward Riedl svarar dock inte på frågan. Förslaget från Moderaterna ser konkret ut så här: Om du efter att ha skickat in din ansökan inte har fått besked inom fyra veckor måste myndigheten betala ut pengarna. Det är så förslaget ser ut, fru talman.

Tittar man i dag på de ansökningar som har kommit in ser man att en av anledningarna till att det har blivit så långa köer är att hälften av ansökningarna inte är kompletta. Myndigheten måste då kontrollera att det är rätt företag som ska få pengarna. Det tar sin tid. Det här förutsätter en hel del byråkrati, något som vi gärna hade varit utan. Men man måste ändå ha kontroller. Därför vill jag återigen fråga Moderaterna vad de tycker är rimligt när de nu lägger fram sitt förslag: Hur många miljarder av skattebetalarnas pengar ska få försvinna till organiserad brottslighet?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Tyvärr finns ingen möjlighet att besvara frågan eftersom replikskiftet är avslutat.)

Anf. 15 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna har varit drivande för de stöd som har kommit under perioden. Precis som tidigare nämnts har vi också varit pådrivande i finansutskottet och genom initiativ i riksdagen. Samarbetet har varit konstruktivt, vilket är positivt.

För två veckor sedan stod jag och näringsministern här och debatterade småföretagens förutsättningar efter pandemin. Slående för mig då var svaret på den interpellationen. Därför skulle jag vilja ställa samma fråga igen till näringsministern, för jag upplevde inte att jag fick ett svar. Vad har regeringen för plan för återstart av de minsta företagen efter pandemin? Svaret jag fick då var att man har lanserat stöd under pandemin och tillsatt en utredning för regelförenkling. Men förslag om regelförändringar har ju legat på bordet i decennier. Vad finns det mer för konkreta förslag för de minsta företagen som drabbats av pandemin?

Anf. 16 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Som jag svarade Alexander Christiansson då stävjar vi smittan och ser till att vaccineringen kommer ut, så att vi kan få igång vårt samhälle. Det gäller både de små och de stora företagen. Det största problemet i dag, framför allt för de små företagen inom tjänstesektorn, där det finns väldigt många sådana, är att man inte har några kunder eller åtminstone inte kan verka som man brukar göra normalt.

Jag ska återkomma till min fråga som jag inte fick något svar på från Moderaterna, eftersom Sverigedemokraterna stöder det moderata förslaget om att alltid betala ut pengar senast efter fyra veckor om inte myndigheterna har hunnit hantera en ansökan. Då kan det räcka att handlingarna är inkompleta, vilket vi ser många exempel på i dag. Det kan räcka att man medvetet skickar en inkomplett ansökan och sedan håller sig undan i fyra veckor. Då blir min fråga till Alexander Christiansson: Hur många miljarder av skattebetalarnas pengar tycker Alexander Christiansson och Sverigedemokraterna är rimligt att det ska försvinna till organiserad brottslighet på detta vis?

Anf. 17 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Svaret på den frågan är att det inte är inkompleta handlingar vi pratar om här. Vi pratar om kompletta handlingar som i någon mån granskas för att sedan kunna betalas ut. Det som näringsministern har försatt de här småföretagen i, vilket vi också nämnde tidigare, är åtta månaders väntetid. Pest eller kolera – hur ska vi agera i den här situationen?

Enligt Socialdemokraternas retorik verkar det som att det bästa vore om det inte ens fanns några företag som vi kunde betala ut stöd till. Företag säljer sin inredning i dag för att kunna betala sina löner och sina fakturor. Jag vill ha respekt för det, fru talman.

Ett annat siffertrixande som vi upplever är kopplat till konkurser. Är näringsministern medveten om att vi ligger efter i rapporteringen av konkurser? När näringsministern säger att vi inte hade lika många konkurser under 2020 som 2019 är det inte en korrekt beskrivning. Är det medvetet från näringsministern, eller är det omedvetet?

Anf. 18 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Det finns officiell statistik, Alexander Christiansson, och det är den jag hänvisar till. Det brukar vara både Tillväxtanalys och Tillväxtverket som följer upp detta. Därefter kommer SCB. Det är förstås ingenting som vi sitter och hittar på själva.

Jag tycker att detta är märkligt, fru talman – det är ju ingen regering någonsin i detta land, varken under den finanskris som ledamoten pratade om eller tidigare, som har infört så stora stöd till det svenska näringslivet. Vi gör det därför att vi ska stå tillsammans under väldigt svåra omständigheter. Vi kommer att fortsätta med det av ett mycket enkelt skäl: att vi inte är ur krisen. Fortfarande har stora delar av vårt näringsliv, framför allt inom servicesektorn, en väldigt svår tid. De kan lita på att vi kommer att fortsätta med de här stöden så länge de behövs. Vi kommer också att ligga på byråkratin så att det går så snabbt som möjligt, men alltid med kontroll.

Anf. 19 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Vi kunde i dagarna läsa om Volvos bonusutdelning. Vänsterpartiet har presenterat politik för att stävja den typen av bonusutdelningar när företag har fått statligt stöd. Men det verkar inte som att regeringen är lika intresserad av att stoppa företag från att berika sig på våra skattepengar på det sättet.

Anf. 20 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Detta är en viktig fråga. När vi inför så stora stöd och betalar ut närmare 100 miljarder i olika direktstöd samt ytterligare flera hundra miljarder i form av olika garantier och krediter är det naturligtvis viktigt att vi också ställer krav. Ett av kraven har just varit att man inte ska göra utdelningar om man har tagit del av de här stöden. Det regelverket följs mig veterligen också upp av till exempel Tillväxtverket, så att detta sker inom ramen för reglerna. Regelverket har naturligtvis även applicerats på AB Volvo, enligt den information jag har.

Anf. 21 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Ett av förslagen är att komplettera regelverket om vinstutdelning med anmälningsplikt avseende just vinstutdelning för att kunna ha koll på det här. Jag skulle gärna vilja höra vad minister Baylan har att säga angående det förslaget.

I frågan om tidsgarantin vill jag stötta statsrådet. Jag tycker helt enkelt att vi måste säkra att våra skattepengar går till rätt saker. Vi kan inte ge ut pengarna bara så där.

Anf. 22 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! En av anledningarna till att det dröjer längre med genomgången av till exempel kontrollstationerna för korttidsstödet är att man till exempel kollar upp om det har skett några utdelningar i strid med det regelverk som finns. Det är en skyldighet som Tillväxtverket som myndighet har. Det är, fru talman, också ett av huvudskälen till att man ibland kräver tillbaka pengar – man upptäcker att regelverket inte har följts.

Det tar tid, för vi pratar om närmare 100 000 ansökningar. Det är också en av anledningarna till att vi har krävt att Tillväxtverket ska effektivisera och automatisera sitt arbete, så att inte företag som sköter sig ska hamna längst bak i kön. De har presenterat en åtgärdsplan som vi naturligtvis följer upp väldigt noga, så att hederliga skötsamma företag får det stöd de behöver för att övervintra under den här situationen.

Anf. 23 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Mot bakgrund av dagens debatt om krisstödens utbetalning kan vi konstatera att många av riksdagens partier ser dessa långa handläggningstider som något ohållbart. Men när vi lyssnar på ministern här i dag verkar han rikta in sig på att företagare någonstans är brottslingar. Jag tycker att det är lite oförskämt. Det finns mätningar och statistik från exempelvis Visita. Där visas att det inom besöksnäringen endast är 3 promille av ansökningarna som misstänks vara brottsliga handlingar.

Min fråga till näringsministern är: Skulle inte någon form av tidsgaranti vara en väg att gå för att få bukt med de långa handläggningstiderna och samtidigt respektera företagen, som inte är brottslingar?

Anf. 24 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Europol, EU-kommissionen, vår egen utredare, som är den före detta rikspolischefen, samt den svenska polisen har alla varnat för samma sak, nämligen att organiserad brottslighet, som redan är en cancer i samhällskroppen, passar på under kriser. Att så är fallet borde också Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna förstå.

De allra flesta av våra företagare som just nu har det oerhört tufft är hederliga. Det är därför vi ska hjälpas åt. De gör sitt bästa för att kunna sköta detta. Men ska vi kunna upprätthålla den här typen av stödprogram, fru talman – hittills på 100 miljarder i direkt stöd – krävs det också att det finns en folklig legitimitet. Det ni just nu gör tillsammans med Moderaterna är att ni undergräver den genom att säga att pengarna efter en viss tidsgräns bara ska ut. Skulle det visa sig att de hamnar hos organiserad brottslighet kommer den folkliga legitimiteten att minska för den här typen av stödprogram. Det vore till skada för näringslivet.

Anf. 25 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Det är inte tu tal om det som gäller den organiserade brottsligheten. Det finns nog inget parti här i riksdagen – hoppas jag – som skulle vilja ge medel till dessa företag bara så där. Självklart ska man inte göra det. Det måste finnas granskningsmekanismer. Det måste också finnas skärpta straff för dem som begår brotten.

Men det är otroligt många företag som vi har investerat de här 100 miljarder kronorna i.

Om vi inte ser till att dessa företag överlever, vad har då hänt med skattebetalarnas pengar under den här tiden? Det är en skyldighet för Sverige att stå upp för företagare. Utan företagare kommer inte Sverige att ha råd med någon välfärd i framtiden. Vad är planen från regeringen?

Anf. 26 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Planen från regeringen är från allra första början den 16 mars förra året fram till i dag att vi står tillsammans och att vi stöttar. Vi har gjort ett tiotal olika stöd för att övervintra.

Det är fortsatt en väldigt tuff situation, framför allt för de företag i tjänstesektorn som förstås har drabbats av restriktioner men också av den allmänna pandemin. Intäkterna är väldigt låga och finns i vissa delar inte alls.

Det är svaret. Vi ska fortsätta att stå tillsammans. Med vaccineringen, som nu är i full gång, kan vi förhoppningsvis också komma igång och öppna samhället på ett sätt som är smittsäkert. Det ljuset ser vi allihop.

Fru talman! Jag får det fortfarande inte klart för mig. Om man inför en automatisk tidsgräns så att pengar måste ut efter fyra veckor oavsett är väl risken ganska stor att organiserad brottslighet ställer sig i kö. Ser inte Kristdemokraterna den risken?

Anf. 27 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tänk om näringsministern lade lika mycket tid och engagemang på att lösa de problem med krisstöden som vi har som näringsministern lägger på att försköna verkligheten och trixa med siffror. Det hade varit fantastiskt. Då tror jag att vi hade kunnat lösa en stor del av de problem vi har.

Fru talman! Vi har två problem. I den ena änden finns seriösa, sköt-samma företag som på grund av smittbekämpningen inte får tillräcklig omsättning och tillräckligt med kunder och som för att behålla personalen behöver få ut de här krisstöden.

I den andra änden – och låt mig vara tydlig för er som lyssnar – stjåls de pengarna under den här regeringen av kriminella. Regeringens egen utredare har konstaterat att man bör införa en särskild straffbestämmelse i permitteringsstödet för att bättre kunna komma åt detta.

I Moderaternas förslag handlar det inte om inkompleta ansökningar eller någonting sådant. Det är en debatt som inte hör hemma i den här kammaren, fru talman. Självklart handlar det om kompletta ansökningar. Det ska ske kontroller.

Vi menar att under en kris bör en myndighet på fyra veckor klara av att se om det är organiserad brottslighet som står bakom ansökan eller om det är seriösa företagare. Klarar man inte det får man byta ut myndighetsled-

ningen och i sista hand den här regeringen. Det är min uppfattning, fru talman. Man bör klara detta inom den tiden.

I den andra änden behöver vi skärpa straffen. I exempelvis Danmark har man fyrdubblat straffen. Där skickar man fuskare med coronastöd i fängelse. Det bör vi göra också i Sverige.

Den här regeringen står handfallen när det gäller både att lösa problemet för att rädda jobb och företag och att sätta dit de kriminella. Tänk om näringsministern hade samma engagemang för att lösa de här problemen som för att försköna dem.

Anf. 28 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Ända sedan vi gick in i den här djupa krisen tror jag att vi alla, regering, riksdag och myndigheter – och jag misstror inte heller Edward Riedl – gjort vårt bästa för att kunna hantera den här krisen. Jag tror att vi i efterhand dessutom kommer att ha lärt oss oerhört mycket av både det som gjorts som är bra och de misstag som gjorts under tiden.

En av de saker som vi snabbt gjorde, just efter förslag från Stefan Strömberg, var att införa kontroller för att se till att pengarna hamnade rätt hos hederliga företagare. Det är de kontrollerna som gör att det tar längre tid. Hälften av alla ansökningar som inkom till exempelvis Tillväxtverket var inte kompletta.

Nu föreslår Moderaterna, med stöd av bland annat Sverigedemokraterna, att om myndigheten inte har hanterat en ansökan på fyra veckor ska pengarna betalas ut. Vad är det om inte fritt fram för dem som är oseriösa att också kunna ta del av skattebetalarnas pengar?

Anf. 29 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Låt mig vara tydlig mot både näringsministern och er som lyssnar. Det här är en icke-debatt. Tillväxtverket självt, en myndighet som lyder under regeringen, säger att man kan hantera utbetalning av krisstöd på mellan tre och tio dagar.

Det Moderaterna föreslår och försöker att samla riksdagen kring är att ha en garanti för att en komplett ansökan ska kunna hanteras inom fyra veckor. På den tiden, fru talman, bör en myndighet med ganska enkla medel kunna sortera ut de grovt kriminella från de seriösa företagarna. Klarar man inte det måste man byta arbetsmetod. Det kan inte pågå på det sättet.

Fru talman! Jag är glad att det inte är den här ministern som håller på att organisera de här stöden, som tycker att det är rimligt att företag får vänta sex månader och upp till åtta månader, eller som organiserar akutsjukvården där det kommer in akut sjuka personer med till exempel hjärtinfarkt eller organiserar brandförsvaret om det brinner i något hus. Pengarna måste ut till de företag som behöver dem.

Anf. 30 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! De här stöden infördes i mars förra året. Korttidsstödet, som är det största stödet, infördes den 16 mars. Då var det noll personer som jobbade med detta, för det fanns inte tidigare. Det fanns inte när Moderaterna ledde landet, och det fanns inte dessförinnan. Det var noll personer. I dag är det över 700. De hanterar närmare 100 000 ansökningar.

Fru talman! Genomsnittstiden under förra året var fem veckor för en första ansökan, det vill säga längre än de fyra veckor som Moderaterna pratar om. Om det nu är så att det är en automatisk tidsgräns där myndigheten måste betala ut pengarna oavsett hur ansökan ser ut, ser inte Moderaterna risken att kön av just oseriösa och farliga personer blir ganska lång? Det finns fria pengar att hämta, skattebetalarnas pengar.

Borde det inte vara rimligt med kontroller innan man betalar ut skattebetalarnas pengar?

Anf. 31 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Näringsministern gör upprepade gånger en poäng av att alliansregeringen för rätt många år sedan, snart åtta år sedan, inte hade pandemikrisstöd på plats. Det kan han givetvis göra om han vill.

Jag ska svara på frågan. Om det näringsministern hävdar vore sant, då skulle det vara ett problem. Men näringsministern har målat upp en halm-docka som inte finns. Man argumenterar mot ett förslag som inte existerar. Självklart ska det göras kontroller. Vi tycker att man bör kunna göra en hel del kontroller på fyra veckor för att säkerställa att organiserad kriminalitet inte kommer åt de här pengarna.

Fru talman! Det som jag inte förstår, och det som ni som lyssnar på debatten borde fundera på, är följande: Om man nu vill komma åt de här brottslingarna, varför vägrar regeringen att göra det som den utredare som regeringen har tillsatt säger, nämligen att införa en särskild straffbestäm-melse så att vi kan komma åt dem som fuskar med stöden?

Lyssna på Moderaterna, som vill ha kraftigt höjda straff så att vi får sätta de personer som fuskar i fängelse. Varför vill regeringen inte detta?

Anf. 32 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Jag vill kort säga att stöden initialt under pandemin kom på plats och betalades ut snabbt. Det var bra hanterat av regeringen. Många och även jag upplevde att regeringen hade inställningen att det skulle vara lätt att göra rätt och att man hellre skulle fria än fälla.

De stora företagen fick stöd och hjälp. Det gick fort. Jag minns att i den första ändringsbudgeten – som jag tror kom den 17 mars 2020 – var det flygbranschen som man prioriterade. Det är inget fel i det. Vi stod absolut bakom det. Det var inga konstigheter alls.

Men det som glömdes bort var de små företagen, inte minst när det gällde omsättningsstödet, som kom på plats långt senare. Man glömde bort de små enskilda näringsidkarna.

Under hösten fanns enskilda näringsidkare som hade blivit tvungna att gå på a-kassa under våren. När det sedan blev höst och de skulle ta del av stöden fick de inte det på grund av att de hade haft a-kassa under våren. Detta är bara ett exempel på en detalj som skapar enorma problem för små-företagare.

Vi lade fram ett initiativ i finansutskottet. I normala fall är budbäraren viktigare än budskapet, så det gick inte igenom. Men någon annan fick lägga fram initiativet, och det gick igenom. Och vi stöder det naturligtvis, för småföretagens bästa.

Nu blickar vi framåt. Hur ska vi lösa det här? Vi har företag som verkligen lever på ruinens brant. Hur ska vi göra? Vad ska vi hitta för förslag för att få ut stöden på bästa sätt? Hur ska vi göra efter pandemin? Vad ska vi ha för åtgärder på plats? Det går inte att börja fundera på det när pandemin är över och vi är för sent ute.

Det är den återstartsfråga som jag ställde till näringsministern tidigare och som jag så gärna vill ha svar på. Jag hoppas att vi kan fortsätta med ett konstruktivt samarbete även framöver för att hitta de här förslagen så att vi snabbt får dem på plats.

Anf. 33 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Det är precis som Alexander Christiansson beskriver; vi var väldigt angelägna om att få stöd på plats så snabbt som möjligt. Och nej, stödet riktades till hela näringslivet och inte bara till några delar eftersom hela näringslivet gick in i en kris på ett sätt som vi aldrig sett tidigare.

Men som jag sa tidigare jobbade vi parallellt med detta fram förslag om hur vi skulle förhindra fusk. Jag tror att också Christiansson ser att när det är så oerhört mycket av skattebetalarnas pengar som är i omlopp krävs det också att man har kontroll. Det är mot den bakgrunden vi har infört ett stort antal kontroller för att förhindra fusk och brottslighet. Tyvärr har vi redan i veckan sett narkotikahandlare som har kommit åt stöd, och vi kommer säkert att få se andra exempel.

Min fråga blir återigen: Varför vill Sverigedemokraterna stödja ett förslag som skulle öppna upp hela stödsystemet för just fusk?

Anf. 34 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag vet faktiskt inte ens hur jag ska svara på detta, för vi har gång på gång i den här kammaren och nu under debatten förklarat för ministern vad det är som han missförstår i förslaget. Det vore smakfullt om han läste igenom förslaget och satte sig in i vad det innebär innan han kommer och bygger den här typen av halmdocka.

Om vår näringsminister hade lagt hälften av sin energi på att se till att få ut stöden till de företag som just nu inte vet vad de ska göra av sig och som håller på att vrida ut och in på sig själva för att försöka överleva och rädda sina livsprojekt hade vi sluppit väldigt mycket av de problem som vi står inför just nu.

Anf. 35 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik:

Fru talman! Jag har under hela mandatperioden och i allra högsta grad intensivt sedan förra året lagt min energi på att se till att vi kan hjälpas åt och övervintra.

Det är mot den bakgrunden vi har så många stöd. Det är mot den bakgrunden vi kommer att fortsätta ända tills vi vet att vi har kommit ur detta och kan få den återstart som ledamoten pratade om tidigare.

Moderaterna lägger nu fram ett förslag, som Sverigedemokraterna stöder, som innebär att om en myndighet, i det här fallet Tillväxtverket, inte hinner hantera en ansökan på fyra veckor – och som sagt har genomsnittstiden hittills legat på fem veckor – ska stödet betalas ut. Det blir en automatisk tidsgräns; det är så förslaget ser ut.

Då blir min fråga återigen: Hur ska man försäkra sig om att pengarna inte hamnar hos fel personer och hos organiserad brottslighet? Jag ser en stor risk för att de kommer att ställa sig i kön för att det finns gratis pengar att hämta.

Anf. 36 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! I Sverige är varje juridisk person och enskild företagare kopplad till ett personnummer i någon mån. Vi har ett bra kontrollsystem i Sverige, och det är någonting som jag av naturliga skäl tycker är väldigt bra. Vi har ett väl anpassat system för att ha koll på mycket av vad som sker i vårt samhälle.

Precis som Tillväxtverket själva säger behöver de inte den här tiden för att granska handlingarna. Det säger alltså Tillväxtverket, samtidigt som det tar så lång tid. De småföretagare som jag har pratat med och som har väntat i åtta månader på stöd får alltså lyssna på myndigheter som säger: Vi behöver inte så lång tid. Vi har den här tiden som målsättning, och vi har den här snitttiden.

Fine! Då är det väl bra – då är det väl jättebra! Varför då inte bara betala ut stöden? Vad är problemet? Det här är företag som behöver hjälp. Det är företag som betalar skatt och ser till att folk går till jobbet varje dag. De behöver hjälp i en kristid. Se till att stöden kommer ut!

Anf. 37 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Ett år in i pandemin är vi där vi är, och det blev som det blev. Det kan vi inte påverka. Det som blev bra blev bra, och det som blev dåligt behöver förbättras. Det vi väljer att fokusera på är det vi faktiskt kan påverka, nämligen vad som händer framåt.

För Centerpartiets del har vi två viktiga prioriteringar.

För det första: Fortsätt att se till att arbetet med att betala ut och att hantera krispolitiken sker så snabbt och så effektivt som möjligt! Här kommer vi att på alla sätt ligga på regeringen och regeringens myndigheter och se till att man får upp tempot och får ned handläggningstiderna. Inte minst handlar det om arbetet med att se till att de olika stödsystemen lirar med varandra och att se till att rätta till de detaljer som behöver rättas till där.

För det andra: Se till att få på plats det som händer efter den sista juni! Det är ett viktigt jobb att göra. Ett flertal av de system som nu funkar och finns på plats har en bortre parentes. Det är viktigt, inte minst för drabbade branscher, att det nu tidigt kommer besked om vad som gäller för sommaren – och egentligen för hela tiden fram till dess att vi kan sätta en bortre parentes inte bara för krispolitiken utan också för pandemins påverkan.

Det är mycket vi inte vet. Även om det ser bra ut med vaccinationerna i dagsläget vet vi inte hur snabbt och bra den processen kommer att gå. Vi vet inte heller hur pandemin och själva coronaviruset påverkas med olika mutationer och liknande. Det är väldigt mycket vi inte vet, men det vi vet måste vi agera på.

En sak vet vi, nämligen att Sveriges företag behöver så goda planeringsförutsättningar som möjligt. Låt oss se till att agera på det, och låt oss lägga fokus på det vi kan förändra!

Prot. 2020/21:117
30 april

-----
*Särskild debatt om
utbetalning av krisstöd
till företag*

Anf. 38 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! I nästan hela mitt vuxna liv har jag varit småföretagare. Jag är uppvuxen i en småföretagarfamilj. Jag älskar att driva företag, och jag älskar småföretagare.

Det är också en stor anledning till att jag står här i dag. Enligt flera mätningar är Sverigedemokraterna det största partiet bland småföretagarna i dag. Det finns flera orsaker till det, som jag ser det.

Regeringen har visat på en senfärdighet och närmast en oförmåga i att hjälpa de mest utsatta företagen i kris. Den bilden tror jag att jag och ledamoten Källström delar. Min uppfattning är dock att Centerpartiet väldigt ofta ligger närmare Moderaterna, Kristdemokraterna och oss i de här frågorna.

Därför blir min fråga till ledamoten varför man väljer att agera stödparti åt en regering som agerar på det här sättet i småföretagarfrågorna. Det gäller speciellt de företag som agerar inom besöksnäringen, som lider så svårt i dag.

Anf. 39 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Christiansson, för frågan! Centerpartiet har också vissa saker att vara stolta över när det gäller vår ställning i småföretagarled. Om vi tar vissa kategorier av småföretagare, Sveriges bönder, skulle Centerpartiet få kvalificerad majoritet i den här kammaren och självt genomföra grundlagsändringar. Nu är det tyvärr inte så i övriga väljargrupper ännu, men vi är glada för det vi har.

När det gäller ledamotens fråga är det solklart att Centerpartiet på vissa punkter står betydligt närmare M, KD och SD än regeringspartierna. Vi har använt denna mittenposition till att förbättra krispolitiken. Ibland har vi varit en del av majoriteter i riksdagen som sett till att saker och ting kommit på plats, och ibland har vi nyttjat vår roll som förhandlingspartner inom januarisamarbetet för att se till att det riksdagen önskar också levereras och blir konkret politik.

Så kommer vi att fortsätta göra. Den mittenpositionen har visat sig väldigt framgångsrik det senaste året, och det finns ingen anledning att tro att det inte kommer att funka så även framåt.

Anf. 40 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! För ett par veckor sedan kom Småföretagarnas Riksförbund ut med en rapport som tagits fram av Nima Sanandaji och Erik Sjölander. Den visar att under pandemin har 8 procent av de företagsamma företagen, alltså de företag som faktiskt genererar arbete, gått under. Det rimmor väldigt illa med bilden av att konkurserna har gått ned under pandemiåret. Jag hävdar att det är ett siffertricksande.

Min fråga till Källström är: Vad är Centerpartiets konkreta förslag för att återstarta ekonomin och de små företagen efter pandemin?

Anf. 41 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för en väldigt viktig fråga. Det viktiga nu är egentligen två saker. Det handlar om att se till att fortsätta den rena krispolitiken på bästa sätt och förfina, förstärka och förlänga när så krävs. Men sedan måste vi också komma till det läge som Alexander Christiansson

pratar om, nämligen läget då vi rustar Sverige starkare. Och det måste vara en företags- och investeringsdriven återhämtning av ekonomin.

Här gjorde vi vissa saker redan i förra budgeten – vi hade ändå förhoppningen om att det skulle vara en del av återstarten. Det var sänkta skatter, investeringar i infrastruktur och även mått och steg när det gäller regelförenklingen.

Jag tror egentligen att det är ungefär så det måste se ut. Det handlar om sänkta skatter för jobb och företagande. Det handlar om investeringar, viktiga samhällsinvesteringar inte minst i infrastruktur, som också skapar jobb och kontrakt i företagen. Och det handlar om det mycket viktiga arbetet med regelförenkling. På de tre punkterna behöver vi jobba framåt.

Anf. 42 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag väljer att lyfta ungdomarna, som har fått sätta sin ungdom på paus, som har fått förändrade utbildningsformer och som kanske har valt att vänta med studierna. Jag lyfter de ensamstående som har behövt ta fler vab-dagar. Mor- och farföräldrar kan inte stötta på grund av isoleringen, och matkostnaderna har skenat iväg då barnen stannat hemma. Och jag lyfter självfallet vårdpersonalen, som jobbat hårt sedan dag ett, nonstop.

Det är många som har drabbats av pandemin, och vi behöver samla krafterna för att kunna komma ut ur krisen väl. Vi behöver skapa jobb, ställa om och förbättra förutsättningarna så att vi kan stå väl rustade inför nästa kris.

Därför är det provocerande att Volvo, som har permitterat tusentals anställda och fått över 1 miljard i krisstöd från staten, betalar ut bonusar – hela 118 miljoner. Och de är inte ensamma.

Utöver detta systemfel föreslår partier att till exempel omställningsstödet ska utbetalas med tidsgaranti. Det kan låta bra, men sanningen är att det kommer att leda till att företag inte kommer att kontrolleras fullt ut innan utbetalning. Det leder kanske i sin tur till att fel företag gynnas och att fel summor betalas ut. Det blir svårt att ta tillbaka de pengarna, för att inte säga omöjligt.

Vi har mycket att lära av den här krisen, bland annat vad vi behöver förstärka. Här har företagen också ett ansvar. Folk behöver trygga anställningar. Vi behöver inte arbeten som borde vara anställningar men som har ersatts av egenanställningar, till exempel. Det är många som har drabbats av det i denna kris.

Anf. 43 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Vi var nog många som onsdagen den 31 mars såg *Uppdrag granskning*s program *Coronastödet som försvann* och kände en ganska stor klump i magen.

Att över 5 000 företagens överklaganden samlats på hög hos Tillväxtverket är oacceptabelt. Det känns som att detta är en myndighet som svällt och att ledningen har tappat kontrollen. Fel har begåtts, och förvaltningsrätten har avgjort i domstol. Men pengarna har inte betalats ut. De som hamnar i kläm är Sveriges företagare.

Fru talman! De förstärkningar och förlängningar som har gjorts av stöden har ofta gjorts för någon månad eller några månader i taget. Vi har hört det sägas ett flertal gånger i dag. Det har i sin tur gjort att det har blivit ett

lapptäcke av olika regler och krav för företagen. Lägg därtill de restriktioner som har aviserats, väldigt ofta med usel framförhållning! Detta sätter en företagare inom exempelvis restaurangbranschen i en oerhört knepig situation. Situationen är svårnavigerad, men den går att förbättra, om man vill.

Fru talman! Företagen måste få bättre stöd för lönekostnader. Alla företag som under en lång tid drabbats, och som fortsätter att drabbas, av partiell nedstängning i form av serveringsförbud och restriktioner, förkortade öppettider eller begränsningar i antal kunder som tillåts i verksamhetens lokaler har fortfarande inte möjlighet att få en rimlig ersättning för sina lönekostnader. Låt därför kontaktnära branscher få ett riktat stöd i form av nedsatta arbetsgivaravgifter!

Möjligheterna för nystartade företag att få del av stöden behöver också förbättras. Nu begränsas de av att jämförelseperioden för till exempel omsättningstapp ligger ett år tillbaka.

Vi får aldrig glömma att varje skattekrona skapas av företag som betalar skatt och vars anställda betalar skatt till vårt gemensamma bästa. Utan företag har vi ingen välfärd.

Anf. 44 JOAR FORSSELL (L):

Fru talman! När man lyssnar på denna debatt låter det – och det kan nog tyckas lite märkligt – som att fyra veckor för att få ut ett stöd skulle vara en kort tid.

Fru talman! Jag måste ändå säga att det nog kan vara ganska lång tid i många småföretagares verksamhet. Fyra veckor i sig är kanske inte så lång tid. Men nu är vi i en situation där coronakrisen plötsligt slog till. Den är oförutsägbar och fortsätter att vara oförutsägbar. Det har faktiskt gått ganska lång tid, och byråkratin och saktfärdigheten fortsätter att bromsa de stöd som vi vill se utbetalda. Då är fyra veckor en ganska lång tid. Jag vill bara slå fast det.

Sedan vill jag slå fast en annan sak. Vi pratar om brottslighet och sådant. Men, fru talman, det är ju företagare och människor som arbetar inom näringslivet, inom industrin och inom den privata sektorn som betalar in alla de skattekronor som vi använder för att anställa poliser, för att se till att iva funkar på sjukhusen och så vidare. Om man inte har företagsamma människor och om man inte ser till att stötta den delen av samhället har man ingen brottsbekämpning. Då finns det ingen välfärd kvar. Kärnan i hela välfärdsbygget är att vi har företagsamma människor som skapar värde.

Fru talman! Stöden måste ut. Byråkratin måste minskas. Tiderna måste kortas. Och regeringen behöver redovisa en tidsplan för hur vi ska se till att återöppna Sverige och få bort de restriktioner som faktiskt skadar företagsamheten i det här landet.

Fru talman! Jag hade önskat att det fanns en större respekt för företagare och företagsamma människor, och jag hade önskat att vi nu fick ut de stöd som vi är överens om så väl behövs.

Anf. 45 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! För många av landets företagare har det senaste året präglats av sömnlösa nätter. Vi har hört många berättelser om osäkerhet efter-

som ingen av oss har vetat vart pandemin ska ta vägen, hur lång den tid den ska pågå och hur den kommer att påverka oss.

Huvudstrategin för Sverige har varit rätt åtgärd på rätt plats, och det har inneburit att vi har ändrat i restriktionerna och därmed också ändrat i företagsstödet. De skulle hänga ihop. Det har inte gått att ge långsiktiga besked i en tid när vi helt enkelt inte vetat. Jag har varit tydlig med att vi förstår att det har varit en svår sak för företag att hantera. Alla som någon gång har deltagit i en företagsdebatt vet att det är långsiktiga besked som näringslivet önskar sig, och nu har vi gett det motsatta.

Särskilt svårt har det varit för de mindre företagen. De envisas med att vara olika. De agerar i olika branscher och på olika sätt, och därför har det varit svårare att hitta ett stort system som helt enkelt passar alla och som lever upp till kriteriet att komma ut fort utan att det innebär ett lönebidrag till den organiserade brottsligheten. Vi har också infört restriktioner kopplade till vinstutdelningar och bonusar, så att pengarna ska hamna rätt.

Fru talman! Detta har varit svårt, och många företag är fortfarande oroliga för sin verksamhet och väntar på stöd. Det vi kan göra är att arbeta så hårt vi bara kan för att få ut stöden och i den mån det går anpassa. Men det vi inte ska göra är att lova saker som inte går att uppfylla så att företagen inte hoppar på något som inte går att genomföra.

Anf. 46 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Karolina Skog utifrån att hon representerar ett av de två regeringspartierna.

Den första frågan är enkel. Varför vill regeringen inte införa en särskild straffbestämmelse i korttidspermitteringsstödet, som regeringens egen utredare föreslår? I dag måste man använda bland annat bedrägerilagstiftningen, som gör att det blir mycket svårare att lagföra dem som fuskar med stöden.

Varför vill regeringen inte kraftigt höja straffen för dem som fuskar med stöden, likt exempelvis Danmark? Där skickas kriminella i fängelse i stället för att de ska ha fri dragningsrätt från skattebetalarnas pengar. Är det verkligen rimligt, fru talman, att man ska behöva vänta över ett halvår på att få ut krisstöd när det är kris?

Anf. 47 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Precis som statsrådet har beskrivit tillsatte regeringen en granskning av risken för fusk med stöd. Det var en av många saker som var viktiga att göra. Den granskningen har alla tagit del av, och regeringen har agerat.

Det viktigaste, det som utredaren framför allt trycker på, är att när ett stöd har utbetalats är det svårt, och pratar vi om den organiserade brottsligheten närmast omöjligt, att få pengarna tillbaka. Det har varit utredarens viktigaste medskick. Detta har varit styrande för när stöden har anpassats för att minska risken att de går till fel händer – utan att för den delen miss-tänkliggöra alla som bara vill ha stöden snabbt.

Nej! Det är självklart inte okej att någon väntar i ett halvår på stödet. I den mån det sker arbetas det självklart oerhört hårt för att rätta till det.

Anf. 48 EDWARD RIEDL (M) replik:

Fru talman! Jag ställer min första fråga igen. Varför vill regeringen inte införa en särskild straffbestämmelse? Det är vad utredaren föreslår för att lättare komma åt fusk. Det finns sådana bestämmelser för andra delar av krisstöden, och som jag förstår fungerar de och det är mindre fusk. Varför vill regeringen inte göra så?

Varför vill regeringen inte höja straffen riktigt ordentligt så att den organiserade brottsligheten avskräcks från att fuska med coronastöden? I Danmark skickade man den första personen i fängelse i augusti förra året, men den här regeringen gör ingenting.

Fru talman! Om det inte är rimligt, som Karolina Skog säger, att vänta sex månader på krisstöd, undrar jag vad regeringens plan är och varför inget har gjorts för att skynda på utbetalningen av krisstöden.

Anf. 49 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Påståendet att regeringen inte har gjort något är helt befängt. Regeringen har gett de myndigheter som arbetar med dessa frågor alla de resurser de har efterfrågat.

Men det som är helt obegripligt är att det parti som påstår sig ha bekämpande av brottslighet som sin främsta fråga, när vi har lärt oss att utbetalat stöd inte kan tas tillbaka, föreslår att en garanti ska införas för företag att få ut sitt stöd efter en viss tid. Det är helt obegripligt. Det är som att sätta en skylt på Tillväxtverkets dörr: Organiserad brottslighet! Här finns pengar att hämta.

Jag kan inte för mitt liv begripa att Moderaterna går fram med ett sådant förslag.

Anf. 50 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi befinner oss ett drygt år in i pandemin. Det är en tid som inte liknar någon annan, varken för människor, för vårt samhälle, för vår ekonomi eller för den delen för vår värld.

Vi har i många stycken stått tillsammans, och det ska vi fortsätta att göra. Vi ska hjälpas åt därför att situationen är tuff. Den är det för människor i allmänhet därför att vi känner en sådan enorm frustration, och vi vill ju gärna komma tillbaka till den öppning som flera ledamöter pratar om – det normala livet.

Det råder en oerhört tuff situation för många av de löntagare som har blivit av med sina jobb. Vi pratar om hundratusentals människor. Det råder en enorm frustration för många företagare som inte kan bedriva sin verksamhet på ett normalt sätt och därmed inte heller få de intäkter de är vana vid. Jag förstår det. Till dem har jag budskapet att vi ska göra vårt yttersta så att vi kan hjälpas åt att övervintra genom pandemin.

Hitintills har detta inneburit att nära nog 100 miljarder av skattebetalarnas pengar har gått till olika stöd. Det är väl investerade pengar, och då ska de också gå till hederliga, ärliga företagare och inte hamna i fickorna på organiserad brottslighet.

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

Protokollet för den 9 april justerades.

§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade

att *Yasmine Bladelius* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Lena Emilsson* (S) och

att *Ulrika Heindorff* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 3 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Mats Sander* (M).

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:678

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:678 Akut brist på specialistsjuksköterskor inom intensivvården

av *Lotta Olsson* (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 28 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är tillfälligt förhinder att närvara i kammaren.

Stockholm den 28 april 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:684

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:684 Trängselskatt och smittspridning i kollektivtrafiken

av *Charlotte Quensel* (SD)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 31 maj 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 28 april 2021

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM101 Förslag till europeisk barngaranti *COM(2021) 137* till socialutskottet

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:

RiR 2021:12 Pisa-undersökningen 2018 – arbetet med att säkerställa ett tillförlitligt elevdeltagande

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2020/21:185 till miljö- och jordbruksutskottet

2020/21:186 till försvarsutskottet

2020/21:188 till näringsutskottet

2020/21:190 till trafikutskottet

2020/21:191 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2020/21:3984, 3988, 3992, 3997 och 4000 till socialutskottet

2020/21:4021 och 4026 till civilutskottet

2020/21:4004, 4015 och 4016 till utrikesutskottet

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:636 om observatörskap i FN:s konvention mot kärnvapen

Anf. 51 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Björn Söder har frågat mig hur jag bedömer att Sveriges grannar och samarbetsländer inom Nato ser på ett svenskt deltagande som observatör i FN:s konvention mot kärnvapen, som jag hädanefter kommer att kalla TPNW, samt på vilket sätt ett svenskt observatörskap i konventionen gynnar en säkerhetspolitisk linje som är stabil och förutsägbar.

Nedrustning och icke-spridning av kärnvapen förblir en central utrikes- och säkerhetspolitisk prioritering för regeringen. Icke-spridningsfördraget, NPT, utgör hörnstenen i den globala nedrustnings- och icke-spridningsarkitekturen, och Sverige bidrar aktivt – inte minst inom ramen för Stockholmsinitiativet – för nedrustningsframsteg inom ramen för NPT.

Regeringens ställningstagande om TPNW från 2019 ligger fast. Ett svenskt undertecknande av konventionen i dess nuvarande form är inte aktuellt. I samband med att regeringen meddelade detta framhölls också att

Sverige avsåg att bli observatör till konventionen. Observatörskapet var således från början en del av det samlade ställningstagandet kring TPNW. Avsiktsförklaringen i detta hänseende har därefter bekräftats i en rad olika sammanhang, senast av mig i ett brev till FN-sekretariatet i samband med konventionens ikraftträdande. Syftet med vårt observatörskap är att aktivt följa och söka påverka konventionens vidare utveckling.

Den svenska linjen i TPNW-frågan som den formulerades 2019 – observatörskap men inte medlemskap – gäller alltså. Det är en linje som jag uppfattar är välkänd och respekterad bland våra grannländer och samarbetspartner, inklusive de som är medlemmar i Nato.

Sveriges olika säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten fortsätter att utvecklas och fördjupas. Sverige för en ambitiös och resultatorienterad politik för kärnvapenedrustning – något som under lång tid varit ett viktigt inslag i svensk säkerhetspolitik.

Anf. 52 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Kärnvapnen i världen utgör genom sitt antal och sin spridning, laddningsstyrka och förmåga att levereras på stora avstånd ett mycket allvarligt hot mot mänskligheten. Det är därför av mycket stor vikt att vi tar detta hot på allvar och adresserar det med den seriositet som det kräver.

Sverige är dessutom extra utsatt eftersom vi har en kärnvapenbeväpnad, icke-demokratisk och aggressiv stormakt som granne: Ryssland, ett land som har det största innehavet av kärnvapen och ett överväldigande innehav av taktiska kärnvapen – taktiska kärnvapen som når Sverige och utgör ett direkt hot mot vårt land.

Detta tydliga kärnvapenhot behöver lyftas upp och adresseras konstruktivt. Experter behöver involveras, och det är en fråga som är mycket olämplig att göra plakatpolitik av. Tyvärr är det just detta vi ser att regeringen gör av kärnvapenfrågan.

Först låter man utreda Sveriges tillträde till kärnvapenkonventionen. Man får till svar, inte bara i utredningen på 234 sidor utan av i princip alla remissinstanser, att det på flera av varandra oberoende områden kan få mycket allvarliga konsekvenser för Sverige och svensk säkerhetspolitik.

Sedan föreslår regeringen att Sverige ska tillträda konventionen som observatör trots att utredningen slagit fast följande: ”I vågskålen bör då läggas förutom kostnader för detta även hur ett svenskt observatörskap skulle tolkas i omvärlden.”

En tolkning av ett svenskt tillträde som observatör till konventionen skulle knappast tas emot positivt av våra främsta allierade i Nato och bland våra nordiska grannländer.

Fru talman! För någon vecka sedan debatterade vi här i kammaren de olika försvarspolitiska samarbeten som Sverige har. I detta sammanhang konstaterade jag att samarbetena är bra och att det är till fördel för Sverige och svensk säkerhet att vi har en sådan bred palett av samarbeten. Det är också till fördel för Sverige att det finns en enighet om dessa samarbeten, även om vi är oense om inriktningen och hur de bör utvecklas och prioriteras.

Dessa samarbeten med andra stater riskerar regeringen att motarbeta genom ett observatörskap i förbudskonventionen mot kärnvapen, som flera av våra främsta samarbetspartner aktivt motsätter sig. Konsekvensen

kan bli förödande för svensk säkerhet när vi ena dagen säger att vi vill samarbeta och förutsätter hjälp från Natostater och andra dagen vill stödja en konvention som undergräver deras säkerhet.

Fru talman! Förutom dessa negativa aspekter är det mycket svårt att se de positiva aspekterna med att tillträda konventionen. Ingen kärnvapenstat har hittills anslutit sig, så heller ingen Natostat.

Ambassadör Lundins utredning är också mycket kritisk till hur konventionen har utformats. Många av de svenska förbättringsförslagen har inte inarbetats i konventionen. Till konventionen finns inget sekretariat bundet såsom till exempel konventionen mot kemiska vapen, där det finns ett sekretariat med hundratals anställda. Utan kontroll av att nedrustning verkligen sker, hur ska man veta att den sker?

Fru talman! Låt oss i stället bygga vidare på och stärka de sätt på vilka verklig nedrustning kan ske!

Icke-spridningskonventionen, NPT, är ett exempel. NPT-konventionen trädde i kraft 1968, och sedan kalla krigets slut har en mycket kraftig reduktion skett av världens kärnvapen. USA och Ryssland har nedrustat kraftigt, och det är en mycket positiv utveckling.

Låt oss i dagens skärpta säkerhetspolitiska situation i världen, där ytterligare spridning av kärnvapen är ett av de främsta hoten, i stället satsa på att stärka NPT-konventionen, som faktiskt givit tydliga resultat!

Jag skulle vilja veta av utrikesministern vad kostnaden blir för Sverige, inte bara ekonomiskt utan också relationsmässigt med omvärlden med tanke på vad ambassadör Lundin skriver i sin utredning.

Anf. 53 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Björn Söder, för interpellationen på ett viktigt område!

Vi fortsätter från svensk sida att vara en drivande kraft för global nedrustning och icke-spridning av kärnvapen. Stockholmsinitiativet för kärnvapenedrustning är ett centralt uttryck för detta och handlar om just NPT-konferensen. Det är också vårt styrelsemedlemskap i IAEA och vårt engagemang för en fredligare och säker Koreahalvö.

Ikraftträdandet av konventionen om förbud mot kärnvapen, TPNW, utgör en betydande händelse inom internationell nedrustning. Genom observatörskapet kommer Sverige att få möjlighet att följa arbetet kring konventionen och bidra till dess fortsatta utveckling. Men som jag redan har tydliggjort ska ett observatörskap inte förväxlas med medlemskap. Att vi avser att närvara som observatör vid TPNW:s statspartsmöten innebär inte att Sverige därmed blir part till eller på något annat sätt folkrättsligt bunden av konventionen.

Som bekant deltog Sverige i de förhandlingar som ledde fram till konventionen 2017. Vår målsättning var att bidra till en konventionstext som motsvarade de krav som bör ställas på en konvention av detta slag.

Tyvärr blev resultatet inte det vi hoppades på. I stället kom texten att innehålla ett antal centrala brister och oklarheter, däribland konventionens relation till icke-spridningsfördraget NPT, otillräckliga skrivningar om kontroll av efterlevnad – så kallad verifikation – och avsaknad av tydliga definitioner.

Inför sitt ställningstagande hade regeringen ett gott underlag till sitt förfogande, däribland ambassadör Lars-Erik Lundins utredning. I ljuset av

konventionens brister och vid en samlad bedömning valde Sverige att inte underteckna konventionen.

Regeringens politik kopplad till frågan om TPNW har genomgående präglats av engagemang i sakfrågan, noggrannhet i analysen och tydlighet i ställningstagandet. Det är en hållning som jag uppfattar har mötts av stor förståelse och respekt, även av våra viktigaste säkerhetspolitiska samarbetspartner.

När det gäller Björn Söders fråga om hur mycket det kostar är det fortfarande oklart. Det beror på hur många länder som väljer att bli statsparter och observatörer till TPNW. Enligt konventionsartikel 9 ska FN:s beräkningsmodell för bidrag användas för att utröna hur mycket varje statspart och observatör ska bidra med. Ju fler länder som delar på kostnaderna, desto mindre blir det för varje enskilt land. Det gör att kostnaderna kan komma att förändras över tid.

Anf. 54 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Ambassadör Lundin skriver i sin utredning: ”Att formellt observera konventionen avger dock också en politisk signal vars effekter noga bör övervägas. Frågan om att delta vid statsparternas möten som observatör bör vidare utredas när förutsättningarna härför klarnar. I vågskålen bör då läggas förutom kostnader för detta även hur ett svenskt observatörskap skulle tolkas i omvärlden.”

I sitt svar säger utrikesministern att hon uppfattar att den linje Sverige har är välkänd och respekterad bland våra grannländer och att det inte skulle påverka. Då är frågan: Har man egentligen från regeringens sida gjort en ordentlig utredning av vad detta skickar för signaler till omvärlden, eller bygger detta bara på enskilda uppfattningar?

Och så en annan fråga: Hur tror utrikesministern att den här konventionen över huvud taget ska kunna bära frukt med tanke på att inga kärnvapenstater har skrivit under den utan har förkastat den? För mig är det helt obegripligt att man tror att man ska kunna fortsätta att driva på en konvention som de berörda inte över huvud taget är intresserade av. Det blir ju bara ett slag i luften.

Något sekretariat är inte heller bundet till detta. Då är frågan: Hur ska man över huvud taget kunna följa arbetet och konventionens utveckling, som utrikesministern säger? Hur ska man kunna kontrollera detta?

Jag uppfattar det hela som att detta, 2017 när Sverige röstade ja till den här konventionen, var en fråga som dåvarande utrikesminister Margot Wallström drev. Men hon mötte motstånd i sin egen regering, från försvarsminister Peter Hultqvist, och sedan kom observatörskapet som någon sorts kompromiss inom regeringen.

Jag skulle återigen vilja ställa dessa frågor till utrikesministern: Hur ska man kunna följa utvecklingen av konventionen när det inte finns något sekretariat knutet till den? Och har regeringen gjort en ordentlig utredning av vilka signaler detta skickar till vår omvärld?

Anf. 55 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag kan börja med den sista frågan. Vi kommer troligen den 12–14 januari 2022 att få veta hur sekretariatet kommer att se ut. Då har Österrike kallat till det första statspartsmötet. Innan dess tror jag inte

Prot. 2020/21:117
30 april

Svar på
interpellationer

att vi kommer att ha några ordentliga svar, men då kommer vi att få mer svar när det gäller hur sekretariatet ska se ut.

Det är inte så att NPT och icke-spridningskonferensen inte är viktiga; här råder inte någon konflikt. Vi tycker att detta är väldigt viktigt. Alla försök att lyfta fram nedrustning och icke-spridning och skapa samförstånd och engagemang kring detta är viktiga. Därför är också TPNW en viktig sak i nedrustningsarkitekturen.

Men de rådande geopolitiska spänningarna, där till exempel Ryssland och Kina moderniserar och vidareutvecklar sina arsenaler, bidrar till ökad osäkerhet, och det kan inverka negativt på hela det globala säkerhetsläget. Också Storbritanniens senaste tillkännagivande om att man avser att öka det numerära taket för sin kärnvapenarsenal är ett tecken i tiden.

Vårt fokus nu är därför att bidra till icke-spridningsavtalets översynskonferens, som är tänkt att äga rum i FN i augusti – vi får väl se om pandemin tillåter. Den bidrar till att stärka fördraget. Vår målsättning är att framsteg ska göras inom NPT:s alla tre pelare: nedrustning, icke-spridning och fredlig användning.

Att TPNW över huvud taget kom till stånd ska man se i ljuset av rådande klimat och kärnvapenstaternas begränsade implementering av nedrustningsåtgärder. NPT:s översynskonferens är ett väldigt bra tillfälle för samtliga statsparter att på nytt bekräfta sina tidigare konventionsåtaganden, inklusive de åtaganden som rör direkt nedrustning.

Vi har alla ett ansvar att bidra till att denna konferens får ett önskat utfall. Men jag skulle vilja säga att kärnvapenstaterna har ett särskilt ansvar. För att NPT ska bli en hörnsten i den globala nedrustningsarkitekturen krävs att det görs framsteg.

Här har vi varit väldigt aktiva. Stockholmsinitiativet för kärnvapenedrustning är en viktig del i arbetet. Det omfattar 15 andra partnerländer, som alla representerar olika geografiska och säkerhetspolitiska kontexter. Nato-medlemmar är med. Vi fortsätter arbetet för att minska spänningar i världen, få till stånd ett ökat förtroende och transparens och motverka de negativa trender mot en stark polarisering som har präglat nedrustningsdiplomatin på senare år. Initiativet har faktiskt blivit det tongivande bidraget till kommande förändring genom att vi har en inkluderande ansats och process.

Anf. 56 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Jag tycker att det är lite märkligt att man har beslutat att vi ska bli observatörer i TPNW, men man vet inte hur sekretariatet kommer att utformas eller hur mycket detta kommer att kosta Sverige. Man vet inte heller hur det skulle påverka kärnvapenstaterna eftersom de inte är intresserade av att vara med.

Jag delar utrikesministerns uppfattning om vikten av NPT. Jag tycker att vi skulle fortsätta jobba inom NPT och vidareutveckla det. Men att skapa en ny konvention, som inte över huvud taget kan bära frukt eftersom de som är berörda inte ens vill vara med och har förkastat konventionen – hur kommer det att göra att nedrustning sker? Det måste ju finnas en plan för det om man ansluter sig, antingen genom att ratificera konventionen eller genom att ansluta sig som observatör, som regeringen vill.

Än en gång: Hur kan man bestämma sig för att bli observatör i något som man egentligen inte vet någonting om, vare sig hur det kommer att se

ut, vad det kommer att kosta eller hur det över huvud taget ska nå någon framgång?

Jag vill ändå tacka utrikesministern för debatten och passar på att göra det nu.

Anf. 57 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Björn Söder, för interpellationen!

Fru talman! Det verkar som att interpellanten ser ett motsatsförhållande mellan NPT och TPNW. Vi ser det inte på det sättet. Vi ser det som att det är delar i en nedrustningsarkitektur där olika avtal ingår. Till exempel är det mycket glädjande att Startavtalet mellan USA och Ryssland nu får fortsätta, vilket var oklart in i det sista.

Som jag sa tidigare lägger vi nu och sedan en tid tillbaka den mesta kraften när det gäller nedrustningsarbetet på NPT. Därför är vi ledande i det arbetet, tillsammans med Tyskland och Jordanien – men även 15 andra länder deltar. Där ingår 22 konkreta steg för nedrustning, så jag tror väldigt mycket på att lägga all tid och kraft på det.

Men i och med att TPNW nu har trätt i kraft – det skedde när 50 stater ratificerat – måste vi förhålla oss till det. Att då välja att bortse från konventionen och avstå från att bevaka hur det kommer att gå och från att försöka påverka den tror jag vore ett misstag. Andra likasinnade har gjort samma bedömning.

Det beror på pandemin att vi inte vet hur sekretariatet ser ut; man har ansett att det inte är rimligt att samla alla statsparter. Men, som jag sa, i januari kommer vi att få se det.

Vi har också fördelningsnyckeln och vet hur mycket det skulle kosta om det, som nu, är 50 stater och hur mycket det kommer att kosta sedan. Det handlar inte om några jättesummor. Jag har sett vad det är om det är fruset exakt som i dag. Så oklart är det alltså inte.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:651 om Turkiets utträde ur Europarådets konvention mot våld mot kvinnor

Anf. 58 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig hur jag tänker stå upp för och lyfta konventionen mot våld mot kvinnor internationellt, hur jag avser att arbeta med konventionen bilateralt och genom EU gentemot Turkiet, om regeringen kommer att stärka det svenska stödet till kvinnorrättsorganisationer och andra civilsamhällesorganisationer som kämpar för jämställdhet och kvinnors rättigheter i Turkiet och hur jag avser att arbeta i min roll som ordförande i OSSE för att de länder som närmar sig att lämna konventionen i stället ska ratificera den.

Turkiets beslut att frånträda Istanbulkonventionen är djupt beklagligt. Att förhindra alla former av våld mot kvinnor och att tillförsäkra kvinnor och flickor fullt åtnjutande av mänskliga rättigheter är och förblir en prioritering av yttersta vikt för regeringen. Regeringen är pådrivande i EU och

Prot. 2020/21:117

30 april

Svar på

interpellationer

i internationella forum för att uppmärksamma kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Sveriges feministiska utrikespolitik innebär att utrikesförvaltningen genomgående arbetar med att uppmärksamma och bidra till jämställdhet och en bättre situation för kvinnor och flickor. Att stoppa alla typer av våld mot kvinnor och flickor är en central målsättning i den feministiska utrikespolitiken. I linje med detta har regeringen offentligt uppmärksammat Turkiets frånträde från Istanbulkonventionen. Vi har också tagit upp saken inom ramen för EU-samarbetet, i dialog med likasinnade och med organisationer som arbetar för kvinnors mänskliga rättigheter i Turkiet samt i internationella organisationer, senast i Europarådet.

Regeringen har inom OECD, EU, FN och Europarådet deltagit i flera uttalanden om Turkiets beslut om utträde ur Istanbulkonventionen.

De svenska utlandsmyndigheterna i Turkiet verkar för ökad respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som en viktig del av det diplomatiska uppdraget. Inom ramen för Sveriges bilaterala reformstöd stöder vi det civila samhället, medier och andra förändringsaktörer, inte minst för att förbättra kvinnors situation i Turkiet. Sverige stöder till exempel *Association for Struggle against Sexual Violence*, som arbetar för att uppmärksamma och motverka sexuellt våld och sexuella trakasserier i det turkiska samhället.

Såväl mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som jämställdhet utgör prioriteringar för det svenska ordförandeskapet i OSSE. Detta är något som Sverige på olika sätt lyfter fram under året. Som ordförande uppmanar vi OSSE:s deltagande stater att implementera de åtaganden och principer som vi gemensamt kommit överens om. Det gäller även för detta område. Sverige stod även i nationell kapacitet bakom ett uttalande i OSSE:s permanenta råd i mars om Turkiets frånträde från Istanbulkonventionen.

Anf. 59 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för det positiva svaret på min interpellation! Jag är fullt medveten om att både ministern och regeringen jobbar aktivt med jämställdhet, och jag är också glad över att Sverige redan har agerat gentemot Turkiets olyckliga beslut att lämna Istanbulkonventionen. Jag tycker dock att Istanbulkonventionen är så viktig att vi bör lyfta detta till debatt här i kammaren. Jag hoppas även att ministern och regeringen kommer att fortsätta att stärka sitt arbete med konventionen ytterligare.

När Europarådet antog Istanbulkonventionen 2011 var det ett stort framsteg för världens kvinnor. Det var en seger för jämställdhet och kvinnors rättigheter.

Konventionens syfte är att skydda kvinnor och flickor mot alla former av våld och att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet. Den slår fast att våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män.

Äntligen fanns det ett juridiskt bindande avtal som förbjuder alla former av våld mot kvinnor både i hemmet och i samhället – en efterlängtd konvention som sätter fokus på det faktum att kvinnor och flickor i världen ofta utsätts för olika former av våld, trakasserier och förtryck bara för att de är kvinnor. Enligt UN Women utsätts en av tre kvinnor i världen under

sin livstid för fysiskt eller sexuellt våld. Våld mot kvinnor är en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna och drabbar kvinnor oavsett religiös eller etnisk tillhörighet, social status eller geografisk plats.

Fru talman! Turkiets beslut att lämna Istanbulkonventionen är naturligtvis ett stort svek och ett bakslag för alla världens kvinnor och i synnerhet för de turkiska kvinnorna. Turkiet var med och tog initiativ till konventionen och var också första land att ratificera den.

Konventionen har undertecknats av hela EU och ett stort antal länder inklusive Sverige. Nu väljer Turkiet att lämna konventionen och fjärrar sig därmed än mer från det europeiska samarbetet.

Turkiet väljer att lämna Istanbulkonventionen i en situation när förtrycket mot kvinnor i Turkiet ökar. Det är minst sagt anmärkningsvärt. Våld mot kvinnor är ständigt närvarande i Turkiet, och under pandemin har våldet ökat. Enligt WHO utsätts 38 procent av landets kvinnor för våld från en partner. Det är håresande!

Kvinnors situation i Turkiet är svår. Bara i februari i år mördades 33 kvinnor av män. Regeringen i Turkiet visar inga tecken på att försöka vända den negativa utvecklingen, utan tvärtom spär man på och legitimerar våldet och förtrycket. Det sker exempelvis genom gripande av kvinnorrättsaktivister som demonstrerar för kvinnors rättigheter och genom legitimering i statliga medier av våld mot kvinnor. Politiker i konservativa partier, inklusive AKP, menar att konventionen underminerar turkiska familjevärderingar.

Sverige måste fortsätta att stå upp för och försvara Istanbulkonventionen i alla sammanhang där det är möjligt. Sverige måste också med ännu större kraft framföra sin kritik till Turkiets regim angående beslutet att lämna denna viktiga konvention. Vi måste göra helt klart för den turkiska regimen att det är helt uteslutet för Turkiet att ansöka om medlemskap i EU så länge landet inte respekterar grundläggande mänskliga rättigheter inom alla områden.

Istanbulkonventionen om att bekämpa alla former av våld mot kvinnor är självklart en fundamental del av dessa grundläggande mänskliga rättigheter.

Anf. 60 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för att du tar upp den här frågan i en interpellation! Jag håller helt med om att det bör föras en debatt om detta i riksdagens kammare.

Sverige har ett starkt engagemang för jämställdhet och kvinnors rättigheter i Turkiet. Vi har uppmärksammat att utvecklingen nu går i fel riktning. Vi har tagit upp frågorna direkt med våra turkiska motparter och samarbetar med organisationer som arbetar för att stärka kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Under mitt besök i Ankara i höstas träffade jag bland annat UN Women, FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt, för att diskutera specifika utmaningar när det gäller respekt för kvinnors mänskliga rättigheter i Turkiet. När jag mötte utrikesminister Çavuşoğlu tog jag självfallet också upp vikten av respekten för mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter.

När vi nåddes av beskedet om Turkiets frånträde från Istanbulkonventionen framförde vi i vår bilaterala dialog både i Stockholm och i Ankara vår oro över beslutet och betonade konventionens betydelse. Detta kommer vi att fortsätta att göra.

Våra utlandsmyndigheter i Turkiet är sedan många år tillbaka engagerade för att uppmärksamma och bidra till jämställdhet och kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Det gör de bland annat genom politisk dialog, kommunikation och samverkan inom EU och FN på plats i Turkiet.

Sverige har samarbete med flera aktörer i landet som på olika sätt verkar för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter. Samarbetet sker inte minst genom vårt bilaterala reformstöd, som prioriterar fristående civilsamhällesorganisationer. I ett läge där utrymmet för civilsamhället är begränsat och fortsätter att krympa blir detta arbete ännu viktigare. Reformstödet har en stark jämställdhetsprofil, och det möjliggör påverkansarbete liksom konkret stöd till de mest utsatta genom civilsamhällets organisationer.

Sverige samarbetar med organisationer som stöder våldsutsatta kvinnor och flickor i Turkiet, bland annat genom rådgivning och skyddade bostäderna. Under 2020 gav Sverige också stöd till framtagandet av en särskild manual som vänder sig till män och lyfter frågeställningar om maskulinitet och könsbaserat våld. Ett annat exempel är stöd till en organisation som löpande publicerar statistik om mord på kvinnor i Turkiet på sin hemsida. Dessa uppgifter utgör en viktig referens för aktörer som arbetar med kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Anf. 61 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret, och det är uppenbart att vi är överens i denna fråga.

Det är bra att ministern har haft en direkt kontakt med motparten. Det är också bra att på plats i Turkiet träffa de olika organisationer som jobbar mot kvinnovåld och för jämställdhet. Jag har också besökt Turkiet vid flera tillfällen och träffat denna typ av organisationer, och jag vet hur viktigt det är att de får höra att de inte är ensamma och att de har ett stöd. Detta arbete måste därför fortsätta och intensifieras.

Turkiets beslut att lämna Istanbulkonventionen har upprört en hel värld, och protester har kommit från en rad länder och internationella organisationer, självklart även från de turkiska kvinnorna och deras organisationer.

Just nu pågår en rättsvidrig rättegång mot 108 politiker från vänsterpartiet HDP, varav 50 är kvinnor. I dag finns tusentals politiska fångar i Turkiet. HDP uppskattar att fler än 4 000 är medlemmar av HDP och att fler än 1 500 av dessa är kvinnor. Kvinnliga politiker upplever att de är mer utsatta.

Erdoğan verkar anse att kvinnor inte ska ägna sig åt politik och helst inte förvärvsarbeta över huvud taget. Erdoğan anser att kvinnor i stället ska stanna hemma och föda barn, helst fem. Erdoğan vill helt enkelt införa ett mer konservativt islamiskt samhälle, och där passar Istanbulkonventionen inte in.

Vänsterpartiet HDP har under decennier konsekvent jobbat för ett mer jämställt Turkiet och kallas ofta för kvinnopartiet. HDP har i sina stadgar att en man och en kvinna måste väljas till alla ledande positioner. HDP:s arbete för jämställdhet och kvinnors rättigheter ses av den turkiska regimen som ett hot och är en av anledningarna till att partiet har utsetts till måltavla av regimen.

Kvinnoorganisationer i Turkiet får allt svårare att verka och blir ofta utsatta för trakasserier. Omkring hundra kvinnoorganisationer, det är svårt att säga exakt, har stängts ned. Många fortsätter ändå trots hot om fängelse och trakasserier. Allt färre kvinnor förvärvsarbetar.

Turkiet lämnar Istanbulkonventionen när den behövs som allra mest sett ur de turkiska kvinnornas perspektiv. Våldet mot kvinnor i Turkiet ökar för varje dag. Förra året dödades över 300 kvinnor av män, och, som jag sa tidigare, enligt Amnesty och kvinnorrättsorganisationer i landet dödades 33 kvinnor bara i februari i år.

Det är uppenbart att de turkiska kvinnorna behöver mer skydd, inte mindre. Men om regimen får sin vilja igenom kommer Turkiets kvinnor att sakna ett effektivt skydd.

Men Turkiets kvinnor finner sig inte i detta. Efter att Turkiet drog sig ur konventionen har stora demonstrationer genomförts i flera delar av landet med tusentals deltagare. Även om det är hoppfullt riskerar det samtidigt att våldsamheter ökar mellan demonstranter och polis. Flera av demonstranterna menar att Istanbulkonventionens vara eller inte vara är en fråga om liv och död.

Flera oppositionspartier har glädjande nog överklagat beslutet till högsta domstolen mot bakgrund av att den turkiska författningen säger att landet enbart kan lämna internationella åtaganden med parlamentets goda minne. Beslutet att lämna konventionen fattades utan att parlamentet konsulterades, och det är i högsta grad anmärkningsvärt.

Det är otroligt viktigt att Sverige stöder de krafter i Turkiet som står upp för Istanbulkonventionen, jämställdhet och kvinnors rättigheter. De partier och de kvinnoorganisationer som vågar trotsa regimen är värda allt vårt stöd, både politiskt och ekonomiskt.

Det är bra att Sverige redan har ett stöd till kvinnoorganisationer i Turkiet, vilket ministern redogjorde för. Men anser ministern att detta stöd behöver utökas mot bakgrund av den allvarliga situation som Turkiets kvinnor befinner sig i och mot bakgrund av att Turkiet lämnat Istanbulkonventionen?

Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Vi är överens om utvecklingen i Turkiet, och jag redogjorde precis för alla de kontakter vi har i Turkiet, inte minst med kvinnoorganisationer. Det finns en bred enighet om detta.

I vår feministiska utrikespolitik arbetar vi kontinuerligt med frågan om avskaffandet av våld mot kvinnor och flickor. Det handlar inte bara om individer, utan det påverkar hela samhället. Vi har som mål att uppmärksamma våld i nära relationer och verka för att fler länder ansluter sig till bindande konventioner som Istanbulkonventionen för att detta mål ska uppnås. Då måste vi verka för att den inte undergrävs eller ifrågasätts och använda samarbeten med lokala FN-aktörer och politisk dialog och så vidare för detta.

När Istanbulkonventionen ifrågasätts och inte minst när Turkiet bestämmer sig för att lämna konventionen måste vi agera, och det har vi också gjort. Vi har till exempel bidragit med ett starkt uttalande i Europarådet, och vi var pådrivande i EU för en stark reaktion. Europeiska rådet gjorde klart i dialogen med Turkiet i mars att respekten för mänskliga rättigheter är central i relationen mellan EU och Turkiet. Att Turkiet har skyldighet att respektera kvinnors mänskliga rättigheter framhölls specifikt.

Jag kan också berätta att jag i onsdags höll tal inför ministerkommittén i Europarådet i Strasbourg. Jag hade då också ett långt samtal med generalsekreterare Marija Burić, som tidigare var min utrikesministerkollega i Kroatien, och vi pratade mycket om Istanbulkonventionen och hur vi ska göra för att få fler länder att ratificera den. Det finns ett par länder som behöver pushas lite till så att de verkligen gör det.

Hon sa faktiskt att den sorgligaste dagen hittills i hennes roll som generalsekreterare för Europarådet var när hon fick detta meddelande, så jag vet att Europarådet har en oerhört dedikerad generalsekreterare, särskilt i denna fråga.

Vårt engagemang för Istanbulkonventionen är en del i ett bredare perspektiv på Turkiet som handlar om mänskliga rättigheter och demokrati.

Vad gäller HDP noterar jag att Lotta Johnsson Fornarve kallar det för ett vänsterparti. HDP betyder Folkens demokratiska parti, och jag vet att de inte är lyckliga över att antingen kallas kurdiskt eller vänster, men låt gå. Även socialdemokrater, liberaler och säkert centerpartier har också samarbete med Folkens demokratiska parti. Alla dessa fängslanden är hur som helst helt oacceptabla. Det är rent politiska processer som pågår, och även detta bör vi protestera emot.

Anf. 63 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Det är utmärkt att ministern har diskuterat med Europarådets generalsekreterare eftersom det är Europarådets konvention vi pratar om.

Istanbulkonventionen är den mest omfattande konventionen för kvinnors rättigheter som tagits fram, och den har ratificerats av näst intill samtliga länder i Europa.

Konventionens styrka och potential ligger i att den innehåller bestämmelser och krav på åtgärder, lagstiftning och förebyggande arbete som en stat har ansvar att uppfylla. I slutänden har konventionen som syfte att avskaffa alla former av diskriminering av kvinnor och att främja faktisk jämställdhet mellan kvinnor och män. Detta är fantastiskt.

Nu ser vi tyvärr att jämställdheten går tillbaka i många länder, särskilt i länder där högernationalistiska regimer kommit till makten.

Turkiets beslut att lämna konventionen får självklart oerhört negativa konsekvenser för kvinnor världen över, men särskilt för de turkiska kvinnorna.

Jag är djupt orolig för att det turkiska exemplet sprider sig till fler länder så att vi får se fler länder lämna denna viktiga konvention.

Det är därför oerhört viktigt att Sverige och andra demokratiska länder fortsätter att stå upp för Istanbulkonventionen med full kraft, stärker arbetet med att försvara konventionen och förmår fler länder, inte färre, att ratificera den. Ordförandeskapet i OSSE är ett utmärkt tillfälle att intensifiera arbetet med Istanbulkonventionen och andra jämställdhetsfrågor.

Till de kämpande kvinnorna i Turkiet och till de partier och organisationer som oförtrutet fortsätter att försvara Istanbulkonventionen om att stoppa våld mot kvinnor i hemmet och i samhället och står upp för kvinnors rättigheter vill jag säga: Ni är inte ensamma. Vi är många som står bakom er.

Tack för debatten!

Anf. 64 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Att motverka våld i alla former är en viktig fråga för regeringen. När det gäller arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer utgör Istanbulkonventionen ett centralt instrument. Vårt engagemang för konventionen innefattar att fortsätta att bidra till påverkansarbetet för att fler länder ska ratificera konventionen.

Turkiets frånträde från Istanbulkonventionen är mycket beklagligt. Detta har vi framfört till Turkiet, och i internationella sammanhang har vi arbetat för att brett uppmärksamma beslutet. På plats i Turkiet kommer vi att fortsätta vårt långvariga engagemang för kvinnors och flickors fullständiga åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Tyvärr ser vi en negativ utveckling på flera områden när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Turkiet. Sverige kommer att fortsätta att verka för att EU på lämpligt sätt ska använda de verktyg som vi har till vårt förfogande. Regeringen menar att det är genom dialog, inklusive tydlig kritik, som EU bäst kan påverka Turkiet.

Sverige kommer även fortsättningsvis att i multilaterala forum, inklusive som ordförandeland i OSSE, verka för kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Därmed tackar jag interpellanten för debatten och önskar en trevlig första maj.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:658 om folkmord på den uiguriska folkgruppen i Xinjiang

Anf. 65 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lars Adaktusson har frågat mig om jag och regeringen avser att på något sätt agera mot den kinesiska regimen med anledning av uppgifterna om pågående folkmord i Xinjiangprovinsen.

Vidare har Lars Adaktusson frågat mig om jag är beredd att definiera övergreppen mot uigurererna som folkmord, på det sätt som skett i USA, Kanada och Nederländerna. Slutligen har Lars Adaktusson frågat mig vilka slutsatser jag drar av det faktum att ett femtiotal experter i rapporten *The Uyghur Genocide: An Examination of China's Breaches of the 1948 Genocide Convention* anser att den kinesiska regimen är skyldig till folkmord på uigurer.

Som jag flera gånger tidigare framhållit ser regeringen mycket allvarligt på situationen för mänskliga rättigheter i Xinjiang. UD:s senaste rapport om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens

principer i Kina från 2019 konstaterade att inskränkningar i individers åtnjutande av mänskliga rättigheter är särskilt förekommande i Xinjiang.

Givet den allvarliga situationen införde EU den 22 mars sanktioner mot fyra individer och en enhet med anledning av överträdelser av de mänskliga rättigheterna i Xinjiang. Det är viktigt att EU nu fortsätter att agera enligt.

Att folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna, upprätthålls berör hela det internationella samfundet. Därför har Sverige och EU vid ett flertal tillfällen tagit upp situationen i Xinjiang i möten med kinesiska företrädare. Både Sverige och EU har vid ett flertal tillfällen uttryckt oro över situationen för mänskliga rättigheter i Xinjiang, senast vid FN:s råd för mänskliga rättigheter i mars 2021.

Det är genomgående av stor betydelse att det internationella samfundet får tillträde till Xinjiang för att på plats skaffa sig ett detaljerat underlag om utvecklingen. Sverige ställer därför sig bakom EU:s begäran att FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter ska beviljas meningsfullt tillträde till Xinjiang av Kina.

Anf. 66 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Två veckor har statsrådet och Utrikesdepartementet haft på sig att svara på min interpellation, som innehåller tre frågor. Ingen av frågorna besvarades i det som vi just hörde. Detta är mildt uttryckt anmärkningsvärt, dels därför att det handlar om djupt allvarliga övergrepp mot hundratusentals oskyldiga människor, dels därför att ett statsråd förväntas respektera riksdagsledamöternas rätt att interpellera och få relevanta svar.

Fru talman! Det som sker i Xinjiangprovinsen i nordvästra Kina är omfattande människorättsbrott mot den uiguriska befolkningen. Det handlar om systematiska och riktade illdåd som diktaturregimen i Peking bär det fulla ansvaret för. Kristdemokraterna väjer inte för att tydligt uttala detta och definiera det som pågår som folkmord.

På hösten 2014 hade jag förmånen att träffa den uiguriska människorättsaktivisten Rebiya Kadeer. Hennes kamp för uigurerens rättigheter har till stor del skett i det tysta. Alltför få internationella medier och politiska företrädare har lyssnat till vad hon har att säga. Ändå var det en hoppfull Rebiya Kadeer jag mötte. Hennes budskap var att folkmord inte går att dölja och att världen en dag kommer att se.

Hon hade rätt – över tid har insikten ökat. Under såväl den tidigare som den nuvarande administrationen i Vita huset har USA klassat förbrytterna mot uigurerna som folkmord. Samma beslut har fattats av Kanada och Nederländerna. Så sent som i förra veckan tog parlamentet i Storbritannien beslutet att definiera den kinesiska regimen övergrepp som folkmord.

Fru talman! Den hittills mest omfattande kartläggningen av det som sker i Xinjiang publicerades alldeles nyligen, i början av mars. Bakom rapporten står amerikanska Newlines Institute for Strategy and Policy tillsammans med kanadensiska Raoul Wallenberg Centre for Human Rights. Ett femtiotal internationella forskare och Kinaexperter medverkar med analyser av personliga vittnesmål och andra uppgifter som har framkommit.

I rapporten refereras till FN:s folkmordskonvention från 1948, som anger fem kriterier för definitionen av folkmord. Enligt de 50 forskarna uppfyller övergreppen mot uigurerna samtliga dessa kriterier.

Mot bakgrund av detta vill jag upprepa den fråga jag ställde i min interpellation: Anser utrikesministern att uigurerna är utsatta för ett folkmord?

Anf. 67 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Huruvida övergrepp eller kränkningar ska bedömas som folkmord innehåller både folkrättsliga, konstitutionella, straffrättsliga och politiska aspekter. En annan viktig, men inte avgörande, aspekt i en sådan bedömning är om till exempel en nationell eller internationell domstol eller tribunal har prövat frågan.

Även om rapporter som publiceras om situationen för de mänskliga rättigheterna i Xinjiang utgör grund för stark oro och kraftig kritik är det ett faktum att Kina ännu inte har möjliggjort en oberoende internationell granskning i Xinjiang. Det är därför av stor betydelse att det internationella samfundet får meningsfullt tillträde till Xinjiang för att på plats bilda sig en uppfattning om situationen.

Sverige och EU kommer att fortsätta att uppmana Kina att ge det internationella samfundet, företrädesvis FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, meningsfullt tillträde till regionen.

Det är också av stor vikt att journalister och medarbetare ges möjlighet att rapportera löpande om situationen. Det är beklagligt att utrymmet är så starkt begränsat för journalister, medarbetare och andra som rapporterar om förhållanden i Kina. Ytrandefriheten och medarbetares säkerhet är en fråga som regeringen följer noga, också när det gäller Kina, vilket bland annat avspeglas i UD:s rapporter om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Kina.

Det är viktigt att understryka att frågan om hur de övergrepp som begås ska betecknas inte påverkar regeringens arbete med frågor om mänskliga rättigheter. Sverige fortsätter att agera tydligt och oförtröttligt i de forum som står till buds för att kränkningarna av de mänskliga rättigheterna ska upphöra. Bland annat verkar regeringen för att situationen ska uppmärksammas internationellt. Sverige har vid ett flertal tillfällen tagit upp situationen i Xinjiang i internationella sammanhang och i möten med kinesiska företrädare. Även EU har tagit upp frågan i direkta samtal med kinesiska företrädare, bland annat i samband med de två toppmötena mellan EU och Kina i juni och i september 2020.

Både Sverige och EU har vid ett flertal tillfällen i FN uttryckt oro över situationen för mänskliga rättigheter i Xinjiang, senast vid FN:s råd för mänskliga rättigheter som möttes i mars 2021.

I ett möte med FN:s generalforsamlings tredje utskott i oktober förra året anslöt sig Sverige till ett gemensamt anförande som riktade stark kritik mot Kinas agerande i Xinjiang.

Dessutom antog ett enhälligt EU nyligen sanktioner mot fyra individer och en enhet ansvariga för grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Xinjiang. Ett antal europeiska länder utanför EU ställde sig därutöver bakom det EU-gemensamma beslutet. EU har en viktig roll. Regeringen verkar för ett fortsatt tydligt EU-gemensamt agerande.

Anf. 68 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Även ett icke-svar kan vara talande. Att Sveriges utrikesminister inte förmår uttala att det är ett folkmord som pågår framför våra ögon visar vad detta handlar om – en utrikespolitik utan värderingar.

Att å ena sidan tala om att regeringen ser mycket allvarligt på situationen för mänskliga rättigheter och å andra sidan vägra kalla detta för vad det är går inte ihop. Det är inte trovärdigt.

Fru talman! Regeringen återkommer till att folkmord är ett begrepp som ska definieras av jurister och domstolar, inte av parlament och regeringar. Det är i grunden helt fel.

Runt om i världen har folkmordsfrågan hanterats politiskt sedan lång tid tillbaka. Orsaken till det är enkel: ord betyder något, och ord gör skillnad.

Den amerikanske professorn Gregory Stanton, medförfattare till Romstadgan och grundare av Genocide Watch, har vidimerat detta i sin forskning. Stanton visar att det var först när folkmordsbegreppet började användas om det som skedde i Srebrenica i Bosnien och i Rwanda som omvärldens passivitet ersattes av politisk handling. Samma forskning visar att internationella insatser oftast uteblir så länge omskrivningar för folkmord används.

Det är välkommet med fördömanden och med de EU-sanktioner som utrikesministern nämner mot den kinesiska kommunistregimen för den vedervärdiga behandlingen av uigurererna. Men det räcker inte.

Fru talman! I det brittiska underhusets debatt förra veckan om uigurerernas situation i Xinjiang förklarade parlamentsledamoten Stephen Kinnock varför han och hans parti ställer sig bakom ett folkmordserkännande. Han sa: Folkmord kan aldrig mötas med likgiltighet eller passivitet. Stephen Kinnock är minister i Labourpartiets skuggregering.

Hans partikamrat, parlamentsledamoten och juristen Yasmin Qureshi, förklarade att parlamentets folkmordsbeslut är en vändpunkt. Ingen kan längre förneka omfattningen av de övergrepp som äger rum i Xinjiangprovinsen, sa hon.

Varför ser inte Ann Linde det som hennes socialdemokratiska partivänner i brittiska Labour ser?

Anf. 69 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Detta handlar verkligen inte om vad man ser eller inte ser, utan detta handlar om att det är en väldigt allvarlig situation för mänskliga rättigheter i Xinjiang. Vi agerar mot det på flera håll. Men i vanlig ordning väljer Lars Adaktusson att bara koncentrera sig på ett begrepp och inte agera mot det som faktiskt händer i Xinjiang och som är helt oacceptabelt.

Detta har visats i UD:s senaste rapport om mänskliga rättigheter. Vi har också med oro noterat de uttalanden som ett antal specialrapportörer och experter från FN har gjort om situationen i Xinjiang, både i juni 2020 och i mars 2021, om den mycket allvarliga situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Xinjiang. Dessa specialrapportörers oberoende granskningar är en viktig del av det arbete som bedrivs för att granska situationen.

Vidare har regeringen mottagit uppgifter från människorättsorganisationer om tvångsteriliseringar, om godtyckliga frihetsberövanden och om otillbörliga inskränkningar av rätten till yttrandefrihet eller religions- eller övertygelsefrihet i Xinjiang.

Det är med andra ord väldigt tydligt att situationen är mycket allvarlig. Regeringen är och kommer att fortsätta vara konsekvent och tydlig när det gäller att ta upp frågan om den allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i Kina med kinesiska myndighetsföreträdare, inklusive med Kinas ambassadör i Sverige.

För att kunna påverka denna utveckling bedriver Sverige ett långsiktigt och brett arbete för att värna om de mänskliga rättigheterna på alla områden av våra relationer med Kina. Vi stöder arbetet för de mänskliga rättigheterna som bedrivs inom ramen för EU:s relation med Kina, och det är genom EU som Sverige får bäst genomslag.

Arbetet med att stärka de mänskliga rättigheterna inom EU:s olika policyområden berör naturligtvis inte bara situationen i Kina. Ett exempel är det arbete som pågår för att stärka de mänskliga rättigheterna med gemensamma EU-regler för mänskliga rättigheter i näringslivet.

Sverige har en väldigt viktig roll i arbetet för att uppnå mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i många länder, inte minst i Kina. Detta är bara en av många aspekter på arbetet som har bäring på de mänskliga rättigheterna och hur vi arbetar för de mänskliga rättigheterna i Xinjiang.

Anf. 70 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Det är tveksamt om Ann Lindes partivänner i brittiska Labour skulle uppskatta det som utrikesministern just nu redovisade, eller för den delen den nya Bidenadministrationens företrädare i USA.

Genom oviljan att se och erkänna det som är folkrättens värsta och mest avskyvärda brott mäter den svenska regering ut sig. Och det är inte första gången.

Samma beräknande realpolitik som vi nu ser ligger bakom vägran att erkänna seyfo, det armeniska folk mordet 1915, och Islamiska statens folk mord på kristna 2014. Det förstnämnda kallar utrikesministern för ett massövergrepp. Det senare talar hon inte om över huvud taget.

Fru talman! Detta är, hur man än vänder och vrider på det, att kompromissa med grundläggande värderingar om människovärde och humanitet. Men det är också att svika de svagaste och mest utsatta, nämligen offren för folk mord och deras familjer – alla de tusentals människor runt om i världen som har rätt till upprättelse och rätt till omvärldens fulla och odelade stöd.

Anf. 71 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är genomgående av stor betydelse att det internationella samfundet får tillträde till Xinjiang för att på plats skaffa sig ett detaljerat underlag om utvecklingen. Sverige ställer sig därför bakom EU:s begäran att FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter ska beviljas meningsfullt tillträde till Xinjiang i Kina.

Sveriges och EU:s ansträngningar för att uppmärksamma frågan i olika internationella sammanhang fortsätter tillsammans med tydliga budskap till det kinesiska ledarskapet.

Att EU den 22 mars enades om att införa sanktioner med anledning av överträdelser av de mänskliga rättigheterna i Xinjiang visar på det allvar med vilket EU och flera andra länder ser på utvecklingen i Xinjiang. Kinas starka reaktion på EU:s beslut om sanktioner tyder på att EU:s beslut var en kraftfull signal till det kinesiska ledarskapet.

Sverige kommer att fortsätta vara en tydlig röst för de mänskliga rättigheterna i internationella sammanhang, liksom i möten med kinesiska företrädare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:663 om svenskars dödsfall i Dominikanska republiken

Anf. 72 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Mats Green har frågat mig om jag är beredd att inom ramen för min tjänsteutövning ta några ytterligare initiativ i förhållande till Dominikanska republiken för att bringa klarhet i vad som har inträffat i det aktuella fallet. Han har även frågat om jag bedömer att något kunde ha gjorts annorlunda i vår hantering av ärendet och till sist om jag avser att vidta några generella åtgärder för att förbättra hanteringen av denna typ av konsulära ärenden. Mats Green tar i sin interpellation upp två konsulära ärenden gällande dödsfall i Dominikanska republiken som inträffade i mars 2020.

Låt mig inledningsvis betona att dödsfall utomlands är bland de känsligaste fall som Utrikesdepartementet har att hantera inom ramen för det konsulära uppdraget. Jag kan försäkra att vi alltid försöker att ge den hjälp och det stöd som är möjligt i det enskilda fallet. I varje fall görs noggranna bedömningar av vilka möjligheter Utrikesdepartementet har att bistå. Jag vill också understryka att vi alltid verkar för en konsekvent och rättssäker hantering oavsett hur mycket uppmärksamhet eller offentlighet det enskilda fallet får och att vi alltid tar våra kontakter med anhöriga på största allvar.

Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas uppdrag när en svensk person avlider i utlandet är inledningsvis att säkerställa att identiteten på den avlidne är fastställd och se till att närmast anhöriga underrättas om detta inte redan är gjort. Vidare är en av utlandsmyndigheternas huvuduppgifter att när dödsfallsintyget har upprättats av lokala myndigheter skicka in detta till Skatteverket, som därefter kan registrera personen som avliden i folkbokföringen.

Det är givetvis förstäligt att man som anhörig vill veta så mycket som möjligt om det inträffade dödsfallet, inte minst om det skett under oklara omständigheter. Utrikesförvaltningen kan vara behjälplig med att efterfråga dokumentation från lokala myndigheter och sjukhus. Det är dock inte Utrikesdepartementets eller utlandsmyndigheternas uppgift att kontrollera riktigheten i obduktionsprotokoll eller granska polisrapporter.

Varken Utrikesdepartementet eller utlandsmyndigheterna har i uppdrag att utreda eventuella brott i samband med dödsfallet. Här måste de anhöriga vända sig direkt till de lokala myndigheterna. I många länder kan det ta lång tid innan utredningarna blir klara, och det kan ta tid att få ut dokument. Jag har stor förståelse för att det för anhöriga kan vara frustrerande att inte få klarhet i vad som hänt, inte minst när det gäller något så fruktansvärt som dödsfall.

Det kan också konstateras att sekretess gäller för uppgifter i konsulära ärenden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Det är anledningen till att vi som regel inte kan uttala oss om eller kommentera enskilda ärenden i detalj. Jag vill dock understryka att vi i detta fall vid ett flertal tillfällen har påpekat för företrädare för Dominikanska republiken vikten av att dödsfallsärendena hanteras skyndsamt samt att omständigheterna utreds. Det kommer vi fortsätta att göra.

Utrikesförvaltningen hanterar omkring 1 800 dödsfallärenden årligen. Jag kan försäkra Mats Green om att vi tar vårt konsulära uppdrag på stort allvar och att vi arbetar professionellt och i enlighet med gällande regelverk och riktlinjer.

Anf. 73 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag får tacka ministern för det upplästa svaret. Tyvärr gav det inga svar på frågorna i interpellationen och inte heller på de frågor som de anhöriga har.

Fru talman! Tiden medger inte en genomgång av alla omständigheter i det tragiska fallet med paret Silvas plötsliga och oförklarliga död, med 48 timmars mellanrum, under en semesterresa till Dominikanska republiken i mars 2020. Omständigheterna är uppenbart anmärkningsvärda både under och efter dödsfallen. Det ena dödsfallet skedde inom dominikanska myndigheters egna väggar, och bland mycket annat kan tilläggas att stora belopp togs ut från ett kontokort tillhörande en av de avlidna flera veckor efter att han hade avlidit. Det är ett kontokort som dessutom hela tiden funnits i den dominikanska polisens förvar. Vill man ta del av alla omständigheter i det här fallet kan man läsa interpellationen på riksdagens hemsida.

Anledningen till interpellationen är utrikesministerns avsaknad av agerande gällande ens de mest graverande frågetecknen kring dominikanska myndigheters ageranden och utlåtanden i förhållande till Sverige och två svenskars plötsliga dödsfall. Detta står i tvär kontrast till exempelvis USA:s agerande under liknande omständigheter i precis samma land.

Fru talman! Efter att interpellationen skrevs har UD tvingats lämna ut 200 sidor material om fallet till Jönköpings-Posten. UD vägrade först lämna ut någonting över huvud taget men har nu fått göra det efter att tidningen inlett en överklagandeprocess. I det här materialet bekräftas samtliga de uppgifter som redovisas i den här interpellationen och som Jönköpings-Posten påtalat i mer än ett års tid. Det föranledde dessutom en räkka nya frågor som kommer att behöva besvaras.

Jag återgår till de frågor jag har ställt till utrikesministern. Framställan av dessa har godkänts av talmannen; det är därför vi har den här debatten i dag. Statsrådet behöver precisera och utveckla sina svar, annars kommer

hon att behöva besvara fler interpellationer i denna fråga. Framför allt behöver anhöriga få svar.

Fru talman! De enda kontakter med Dominikanska republiken som Utrikesdepartementet har haft under drygt ett år har skett på tjänstemannanivå. Omständigheterna kring paret Silvas död måste nu givetvis tas upp på den politiska nivån, eftersom man bevisligen inte har kommit en millimeter under drygt ett år. Jag får därför ytterligare precisera och upprepa min fråga till utrikesministern: Är hon beredd att nu själv, efter drygt ett år, ta initiativ i frågan?

Anf. 74 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det som inträffade i Dominikanska republiken för drygt ett år sedan är en oerhört tragisk händelse, som resulterade i att två svenska medborgare förlorade sina liv. Att ta emot ett besked om ett dödsfall innebär alltid en stor smärta och sorg för de anhöriga. Att dödsfall inträffar långt borta, på andra sidan jorden, gör naturligtvis också att man som anhörig kan känna sig ännu mer utsatt och sårbar.

Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheternas uppdrag när en svensk person avlider i utlandet är inledningsvis att säkerställa identiteten på den avlidne och genom svensk polis fastställa att närmast anhöriga underrättas om detta inte redan är gjort. Utlandsmyndigheterna kan också hjälpa de anhöriga med att få fram nödvändig dokumentation för hemtransport av den avlidne och hjälper även till att registrera dödsfallet hos Skatteverket.

I de fall där det finns en giltig försäkring tar försäkringsbolaget över mycket av de praktiska arrangemangen. Så var till exempel fallet i de ärenden som Mats Green hänvisar till i sin interpellation. Försäkringsbolagets larmcentral sköter då exempelvis kontakten med den lokala begravningsbyrån och ser även till att bagage och andra tillhörigheter skickas hem till Sverige.

Det är givetvis förståeligt att man som anhörig vill veta så mycket som möjligt om det inträffade dödsfallet, inte minst om det skett under oklara omständigheter. Utrikesförvaltningen kan vara behjälplig med att efterfråga dokumentation från lokala myndigheter och sjukhus, men det är inte Utrikesdepartementets eller utlandsmyndigheternas uppgift att kontrollera riktigheten i obduktionsprotokoll eller att granska polisrapporter. Varken Utrikesdepartementet eller utlandsmyndigheterna har heller i uppdrag att utreda eventuella brott i samband med dödsfallet. Här måste de anhöriga vända sig direkt till de lokala myndigheterna.

I många länder kan det ta lång tid innan utredningen blir klar, och det kan ta tid att få ut dokument. Jag vill betona att förhållanden och regelverk i olika länder skiljer sig åt, och detta kan ibland påverka förutsättningarna för det konsulära uppdraget.

Jag har stor förståelse för att de anhöriga kan vara frustrerade över att inte få full klarhet i vad som hänt, inte minst när det gäller något så fruktansvärt som dödsfall.

Skulle man behöva juridisk hjälp i utlandet kan UD hjälpa till med en förteckning på lokala juridiska ombud. Man kan också vända sig till sitt försäkringsbolag för att höra om man är berättigad till rättsskydd via sin

reseförsäkring. Jag vill dock vara tydlig med att varken UD eller en utlandsmyndighet kan agera juridiskt ombud i dessa frågor.

Jag kan försäkra Mats Green att utrikesförvaltningen när det inträffar dödsfall i utlandet ger detta högsta prioritet. Handläggarna på UD:s konsulära enhet gör allt de kan för att underlätta för anhöriga med den nödvändiga praktiska hanteringen, som omfattas av det konsulära uppdraget.

Anf. 75 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag noterar att utrikesministern inte på något sätt vill besvara min fråga.

Jag förväntar mig inte – och ingen förväntar sig – att utrikesministern ska göra något som inte ligger inom ramen för hennes tjänsteutövning. Det enda vi kräver är att utrikesministern ska gå in, inom ramen för sin tjänsteutövning, och börja agera.

Utrikesministern har ju skjutit detta ifrån sig i ett år nu. Som man konstaterade på en ledarsida förra månaden: Ingenting tyder på att den påstådda signalen gått fram till de dominikanska myndigheterna – tvärtom.

Det är klart att det inte finns ett egenvärde i att utrikesministern och den politiska nivån går in i ett ärende om det inte behövs. Men här behövs det ju. Här krävs det. UD har ju inte kommit någonstans i ärendet under mer än ett år – inte en millimeter, fru talman. Detta framgår med all önskvärd tydlighet av UD:s egna utlämnade handlingar, som vi kunde läsa om i Jönköpings-Posten under gårdagen.

Utrikesministern sa också i sitt svar att man kommer att fortsätta att påtala för företrädare för Dominikanska republiken att omständigheterna kring paret Silvas dödsfall måste utredas ytterligare. Det är ju intressant, fru talman, och jag skulle vilja att utrikesministern redogör för hur detta kommer att göras.

Återigen: Är utrikesministern beredd att inom ramen för sin tjänsteutövning själv ta initiativ i denna fråga efter att ha försökt att hålla frågan ifrån sig i drygt ett år? Värdefull tid har till stora delar gått till spillo.

Fru talman! Det är nu hög tid att stoppa den hänvisningscirkus som UD och vissa övriga svenska myndigheter ägnat sig åt i det tragiska fallet med paret Silva. Det finns ett antal ostridiga fakta här som jag skulle vilja att utrikesministern problematiserade kring samt ytterligare ett antal frågor som faktiskt behöver besvaras.

Ett av dessa fakta är att Dominikanska republiken hamnade först på plats 137 av 180 – plats 1 är bäst och plats 180 sämst – i Transparency Internationals index, som mäter omfattningen av korruption med mera bland världens länder. Vi talar alltså om ett av de 50 mest korrumperade länderna i världen. Utrikesministerns tilltro till dominikanska myndigheter är därför, ärligt talat, något svår att förstå. Framför allt är oviljan att agera gentemot Dominikanska republiken i denna fråga obegriplig.

Främst behöver en fråga besvaras som utrikesministern utelämnat och över huvud taget inte nämnt. I Utrikesdepartementets egna föreskrifter om åtgärder vid dödsfall i utlandet slår man fast följande i 5 §, under rubriken ”Polisutredning och obduktion”, vilket jag förutsätter att utrikesministern väl känner till: Om det finns skäl att misstänka att ett dödsfall för vilket underrättelseskyldighet föreligger enligt 1 § har orsakats genom brott eller att felaktig dödsorsak angetts ska utlandsmyndigheten söka få polisutred-

ning och obduktion till stånd. Innan obduktion sker ska om möjligt samtycke inhämtas från den avlidnes anhöriga.

Min sista fråga till utrikesministern är: Har UD gjort allt detta?

Anf. 76 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om riksdagens kompetens, som vi har all anledning att titta lite närmare på.

Anf. 77 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Mats Green frågade mig om jag bedömer att vi kunde ha gjort något annorlunda i Utrikesdepartementets hantering av ärendet.

Låt mig inledningsvis betona att dödsfall utomlands är bland de känsligaste fall som Utrikesdepartementet har att hantera inom ramen för det konsulära uppdraget. Jag kan försäkra att vi alltid försöker att ge den hjälp och det stöd som är möjligt att ge i det enskilda fallet. I varje fall görs det noggranna bedömningar av vilka möjligheter Utrikesdepartementet har att bistå.

Jag vill också understryka att vi alltid verkar för en konsekvent och rättssäker hantering, oavsett hur mycket uppmärksamhet eller offentlighet det enskilda fallet får, och att vi alltid tar våra kontakter med anhöriga på största allvar.

Utrikesförvaltningen hanterar omkring 1 800 dödsfallsärenden per år i utlandet. Vi har således stor erfarenhet av den praktiska hanteringen och av att föra samtal med anhöriga som är i sorg och chock efter att ha mist en närstående. Vår konsulära service utgår från det svenska konsulära regelverket och ska ges på ett konsekvent, likvärdigt och rättssäkert sätt oavsett var i världen man befinner sig.

Jag kan försäkra Mats Green att vi tar vårt konsulära uppdrag på stort allvar och att vi arbetar professionellt och i enlighet med gällande regelverk och riktlinjer.

Jag förstår att Mats Green värnar om de närstående och har en omsorg om deras väl. Tro mig: Det har jag också. Det är dock viktigt att nämna något om hur vi kan delge uppgifter till allmänheten i konsulära ärenden. Det kan konstateras att sekretess gäller för uppgifter i konsulära ärenden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Detta omfattar även avlidna personer. Det är anledningen till att vi som regel inte kan uttala oss om eller kommentera enskilda ärenden i detalj, och det gäller också i detta fall.

Fru talman! Jag vill understryka att Mats Greens påstående att jag i min tjänsteutövning inte agerar är fel. Jag vill understryka att mitt departement, Utrikesdepartementet, har agerat vid ett flertal tillfällen genom att påpeka vikten av att dödsfallsärenden hanteras skyndsamt och att omständigheterna utreds för företrädare för Dominikanska republiken. Vi har tagit upp detta både på plats i Dominikanska republiken och med ambassadören här i Stockholm, även på senare tid, och vi kommer att fortsätta att göra det.

Anf. 78 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag konstaterar att utrikesministern inte alls har agerat själv och uppenbarligen, vilket jag hoppas kommer att förändras, inte är beredd att göra det heller. Oavsett vilka frågor jag ställer i denna debatt

står utrikesministern och läser innantill från en på förhand skriven text som inte på något sätt hanterar de frågor som ställs här nu.

Utrikesministern säger att man är engagerad i fallet – tillåt mig att uttrycka tvivel över detta, fru talman. Då hade man tagit reda på mer, eftersom man har haft ett antal veckor på sig inför denna interpellation och ett drygt år att agera mer i frågan.

Återigen: Det är ingen som förväntar sig att utrikesministern ska gå utanför det som är möjligt inom ramen för hennes tjänsteutövning. Det enda som jag tycker att man har rätt att förvänta sig är att utrikesministern agerar inom ramen för sin tjänsteutövning, men det har utrikesministern absolut inte gjort.

Jag konstaterar också att detta inte kommer att vara vare sig första eller sista gången som utrikesministern får diskutera just fallet Silva i riksdagens talarstol, utan vi kommer att återkomma med frågor och interpellationer, för det här ska inte glömmas bort och stökas undan.

Återigen vill jag vädja till utrikesministern att börja ta initiativ i frågan, naturligtvis inom ramen för hennes tjänsteutövning. Framför allt bör utrikesministern engagera sig i fallet och ta initiativ på de sätt som är möjliga inom ramen för hennes tjänsteutövning.

Jag har inför framtiden också en rekommendation och ett önskemål, fru talman, och det är att hon sätter sig in något mer i det fall som hon haft god tid på sig att sätta sig in i, under drygt ett års tid.

Anf. 79 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag vill återigen betona, som jag gjorde inledningsvis, att dödsfall utomlands är bland de känsligaste fall som Utrikesdepartementet har att hantera inom ramen för det konsulära uppdraget. Hanteringen av dessa fall sker alltid skyndsamt i samarbete med våra utlandsmyndigheter och med ansvariga handläggare vid UD:s konsulära enhet. Vid dödsfall, liksom vid andra akuta fall, ger vi konsulärt bistånd när det behövs, dygnet runt, alla årets dagar. UD har en stor vana vid att möta anhöriga som är i sorg och chock efter att ha mist en närstående.

Jag kan försäkra Mats Green att vi tar vårt konsulära uppdrag på stort allvar. Vi arbetar professionellt och i enlighet med gällande regelverk och riktlinjer.

Samtidigt är det viktigt att klargöra att det finns omständigheter som faller utanför det konsulära uppdraget. Utrikesdepartementet kan exempelvis inte granska obduktionsprotokoll eller polisrapporter. Det är en uppgift för rättsvårdande myndigheter. Vi kan inte heller agera juridisk rådgivare eller ombud åt enskilda eller ingripa i ett rättsligt förfarande utomlands.

Detta hindrar oss dock inte från att genom våra diplomatiska kontakter i vissa särskilda fall understryka att Sverige förväntar sig en skyndsam hantering där alla omständigheter utreds. Så har vi också gjort i dessa fall i våra kontakter med företrädare för Dominikanska republiken, och det kommer vi att fortsätta göra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:175 Stärkt kompetens i vård och omsorg

– reglering av undersköterskeyrket

2020/21:4007 av Per Ramhorn m.fl. (SD)

2020/21:4011 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

2020/21:4017 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD)

2020/21:4028 av Sofia Nilsson m.fl. (C)

med anledning av skr. 2020/21:169 Riksrevisionens rapport om statens insatser mot exploatering av arbetskraft

2020/21:4012 av Ali Esbati m.fl. (V)

2020/21:4020 av Magnus Persson m.fl. (SD)

2020/21:4023 av Mats Green m.fl. (M, KD)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 29 april

2020/21:689 Träffsäkra pandemiregler för ridsport

av *Alexandra Anstrell* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:690 Raoul Wallenbergs öde och Sveriges behov av exportkrediter

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:691 Brister i smittspårningen

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:692 Sveriges insatser i Mali

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:693 Myndighetsföreskrifter och befintlig lagstiftning

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:694 Naturvårdsverkets implementering av vapendirektivet

av *Sten Bergheden* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:695 Tävlingsverksamhet för idrotter med högt smittskydd

av *Sofia Westergren* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:696 Yrkeschaufförernas arbetsmiljö

av *Sofia Westergren* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:697 Ett reformerat strandskydd
av *Eric Palmqvist* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

Prot. 2020/21:117
30 april

2020/21:698 Hårdare reglering av handel med metallskrot
av *Eric Palmqvist* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:699 Marknadshandlarnas situation och pandemilagstiftningen
av *Eric Palmqvist* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:700 Regeringens ekonomiska politik
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 29 april

2020/21:2707 Ministerns uttalande i samband med klimattoppmötet
av *Edward Riedl* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2708 Falsa examensintyg
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Matilda Erngrans (S)

2020/21:2709 Jordaxelns förskjutningar
av *Lars Andersson* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:2710 Styrningen av Sveriges krisberedskap
av *Mats Sander* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:2711 Covid-19-vaccinering av svensk militär personal i utlandstjänst
av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2712 Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen
av *Magnus Stuart* (M)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:2713 Riktade åtgärder till kommuner som är beroende av gränshandel
av *Pål Jonson* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:2714 Tjeckiens markering mot Ryssland
av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:2715 Vargbestånd i Gävleborg
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

Prot. 2020/21:117
30 april

2020/21:2716 Islamism i regeringens demokratifirande

av *Jonas Andersson* i Lingham (SD)

till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)

2020/21:2717 Svenska skattebetalares pengar till Lukasjenkos diktatur

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:2718 Stärkt institutionell kapacitet i Armeniens parlament

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2719 Kinas Sverigeambassadörs fortsatta agerande

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2720 Exportkreditnämnden och Belarus

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:2721 Vaccin för gränspendlare

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.53.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 51 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Särskild debatt om utbetalning av krisstöd till företag 1

Anf. 1	EDWARD RIEDL (M)	1
Anf. 2	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	1
Anf. 3	EDWARD RIEDL (M)	2
Anf. 4	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	3
Anf. 5	EMIL KÄLLSTRÖM (C)	4
Anf. 6	LORENA DELGADO VARAS (V)	5
Anf. 7	CAMILLA BRODIN (KD)	6
Anf. 8	JOAR FORSSELL (L)	6
Anf. 9	KAROLINA SKOG (MP)	7
Anf. 10	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 11	EDWARD RIEDL (M) replik	8
Anf. 12	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	9
Anf. 13	EDWARD RIEDL (M) replik	9
Anf. 14	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	9
Anf. 15	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	10
Anf. 16	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	10
Anf. 17	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	11
Anf. 18	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	11
Anf. 19	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	11
Anf. 20	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	11
Anf. 21	LORENA DELGADO VARAS (V) replik	12
Anf. 22	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	12
Anf. 23	CAMILLA BRODIN (KD) replik	12
Anf. 24	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	12
Anf. 25	CAMILLA BRODIN (KD) replik	13
Anf. 26	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	13
Anf. 27	EDWARD RIEDL (M)	13
Anf. 28	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	14
Anf. 29	EDWARD RIEDL (M) replik	14
Anf. 30	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	14
Anf. 31	EDWARD RIEDL (M) replik	15
Anf. 32	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	15
Anf. 33	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	16
Anf. 34	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	16
Anf. 35	Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S) replik	16
Anf. 36	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	17
Anf. 37	EMIL KÄLLSTRÖM (C)	17
Anf. 38	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	18
Anf. 39	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	18
Anf. 40	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	18
Anf. 41	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	18
Anf. 42	LORENA DELGADO VARAS (V)	19
Anf. 43	CAMILLA BRODIN (KD)	19
Anf. 44	JOAR FORSSELL (L)	20
Anf. 45	KAROLINA SKOG (MP)	20
Anf. 46	EDWARD RIEDL (M) replik	21

Anf. 47 KAROLINA SKOG (MP) replik	21
Anf. 48 EDWARD RIEDL (M) replik	22
Anf. 49 KAROLINA SKOG (MP) replik	22
Anf. 50 Näringsminister IBRAHIM BAYLAN (S)	22
§ 2 Justering av protokoll	23
§ 3 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	23
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	23
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	24
§ 6 Anmälan om granskningsrapport	24
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	24
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:636 om observatörskap i FN:s konvention mot kärnvapen	24
Anf. 51 Utrikesminister ANN LINDE (S)	24
Anf. 52 BJÖRN SÖDER (SD)	25
Anf. 53 Utrikesminister ANN LINDE (S)	26
Anf. 54 BJÖRN SÖDER (SD)	27
Anf. 55 Utrikesminister ANN LINDE (S)	27
Anf. 56 BJÖRN SÖDER (SD)	28
Anf. 57 Utrikesminister ANN LINDE (S)	29
§ 9 Svar på interpellation 2020/21:651 om Turkiets utträde ur Europarådets konvention mot våld mot kvinnor	29
Anf. 58 Utrikesminister ANN LINDE (S)	29
Anf. 59 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	30
Anf. 60 Utrikesminister ANN LINDE (S)	31
Anf. 61 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	32
Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S)	33
Anf. 63 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	34
Anf. 64 Utrikesminister ANN LINDE (S)	35
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:658 om folkmord på den uiguriska folkgruppen i Xinjiang	35
Anf. 65 Utrikesminister ANN LINDE (S)	35
Anf. 66 LARS ADAKTUSSON (KD)	36
Anf. 67 Utrikesminister ANN LINDE (S)	37
Anf. 68 LARS ADAKTUSSON (KD)	38
Anf. 69 Utrikesminister ANN LINDE (S)	38
Anf. 70 LARS ADAKTUSSON (KD)	39
Anf. 71 Utrikesminister ANN LINDE (S)	39
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:663 om svenskars dödsfall i Dominikanska republiken.....	40
Anf. 72 Utrikesminister ANN LINDE (S)	40
Anf. 73 MATS GREEN (M)	41
Anf. 74 Utrikesminister ANN LINDE (S)	42
Anf. 75 MATS GREEN (M)	43
Anf. 76 TREDJE VICE TALMANNEN.....	44
Anf. 77 Utrikesminister ANN LINDE (S)	44
Anf. 78 MATS GREEN (M)	44
Anf. 79 Utrikesminister ANN LINDE (S)	45
§ 12 Bordläggning.....	46
§ 13 Anmälan om interpellationer	46

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	47	Prot. 2020/21:117
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.53.....	48	30 april
